POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu
Katedra soukromého práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Práva a povinnosti společníků ve společnosti s ručením omezeným

Rights and obligations of partners in a limited liability company

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Zpěvák Aleš Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Tomanová Renata

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 25. 8. 2024 Bc. Tomanová Renata

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat vedoucímu práce JUDr. Alešovi Zpěvákovi, Ph.D. za odbornou pomoc při zpracování mé diplomové práce.

ANOTACE

Společnost s ručením omezeným je na území České republiky nejčastěji zakládanou obchodní korporací. Zákon přiznává jejím společníkům celou řadu práv, ale také jim ukládá mnoho povinností. Kromě toho si mohou společníci práva a povinnosti rozšířit společenskou smlouvou. V jednotlivých kapitolách diplomové práce se autorka zaměřila na obecné informace o společnosti s ručením omezeným, na konkrétní práva a povinnosti společníků ve společnosti s ručením omezeným a na analýzu právní úpravy vybraných soudních rozhodnutí, týkajících se práv a povinností společníků. Poslední část práce poskytuje srovnání české a slovenské právní úpravy této problematiky a obsahuje některé vybrané rozdíly mezi oběma úpravami.

KLÍČOVÁ SLOVA

Obchodní korporace, společnost s ručením omezeným, právnická osoba, společenská smlouva, společník, práva a povinnosti společníků.

ANNOTATION

A limited liability company is the most frequently established business corporation in the Czech Republic. The law grants its shareholders a number of rights, but also imposes many obligations on them. In addition, the shareholders may extend their rights and obligations by means of a memorandum of association. In the individual chapters of the thesis, the author has focused on general information about the limited liability company, on the specific rights and obligations of shareholders in a limited liability company and on the analysis of the legal regulation of selected court decisions concerning the rights and obligations of shareholders. The last part of the thesis provides a comparison of the Czech and Slovak legal regulation of this issue and contains some selected differences between the two regulations.

KEYWORDS

Business corporation, limited liability company, legal entity, articles of association, shareholder, rights and obligations of shareholders.

OBSAH

ÚVOD ... 8
1 Obecné informace o společnosti s ručením omezeným ... 11
1.1 Stručný historický vývoj právní úpravy společnosti s ručením omezeným ... 11
1.2 Prameny právní úpravy ... 13
1.3 Vymezení základních pojmů ... 14
1.3.1 Pojem právnická osoba ... 15
1.3.2 Pojem korporace ... 16
1.3.3 Pojem společnost s ručením omezeným ... 17
1.3.4 Založení a vznik společnosti s ručením omezeným ... 18
1.3.5 Likvidace a zánik společnosti s ručením omezeným ... 21
2 Práva a povinnosti společníků společnosti s ručením omezeným ... 23
2.1 Práva společníků ... 25
2.1.1 Právo společníka podílet se na řízení společnosti ... 25
2.1.2 Právo na informace ... 26
2.1.3 Právo podat společnickou žalobu ... 27
2.1.4 Právo na podíl na zisku ... 28
2.1.5 Právo na vypořádací podíl ... 30
2.1.6 Právo hlasovací ... 30
2.1.7 Právo na podíl na likvidačním zůstatku ... 31
2.1.8 Právo domáhat se neplatnosti usnesení valné hromady ... 32
2.1.9 Právo na náhradu reflexní škody ... 33
2.2 Povinnosti společníků ... 33
2.2.1 Povinnost loajality společníka ... 34
2.2.2 Vkladová povinnost ... 34
2.2.3 Povinnost ručení společníků ... 36
2.2.4 Příplatková povinnost ... 36
2.2.5 Povinnost odevzdat kmenový list ... 37
2.2.6 Zákaz konkurence ... 38
2.2.7 Povinnost vedení seznamu společníků ... 38
3 Analýza vybraných soudních rozhodnutí ... 40
3.1 Právo společníka na informace dle judikatury Nejvyššího soudu ... 40

3.2 Právo společníka na vypořádací podíl dle judikatury Nejvyššího soudu 45
3.3 Právo na podíl na zisku dle judikatury Nejvyššího soudu 48
3.4 Právo na náhradu reflexní škody dle judikatury Nejvyššího soudu 51
3.5 Právo podat společnickou žalobu dle judikatury Nejvyššího soudu 52
3.6 Judikatura Nejvyššího soudu v případě příplatkové povinnosti..... 56
3.7 Judikatura Nejvyššího soudu v případě povinnosti loajality společníka..... 59
3.8 Judikatura nejvyššího soudu v případě povinnosti ručení společníků 61
4 Náměty *de lege ferenda*..... 63
5 Rozdíly mezi českou a slovenskou právní úpravou..... 66
ZÁVĚR 70
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY..... 74

ÚVOD

Předmětem této diplomové práce je zpracování tématu vybraných práv a povinností společníků společnosti s ručením omezeným a cílem práce bude pokusit se zodpovědět na výzkumnou otázku, zda-li současná právní úprava po rekodifikaci soukromého práva a po nabytí účinnosti obsáhlé novely zákona o obchodních korporacích dne 1. 1. 2021 je dostačující vzhledem k vyvstalým právním problémům, které vznikly při uplatňování tohoto práva v praxi.

Téma autorka zvolila z důvodu praktičnosti tohoto problému, neboť společnost s ručením omezeným je jednou z nejoblíbenějších forem podnikání, nabízející jednak komfort omezeného ručení za závazky společnosti, nízký základní kapitál a zároveň jednoduchou formu jejího založení. Autorka pracuje jako státní úředník a zaměřuje se na problematiku daní právnických osob, a z toho důvodu ji toto téma připadá velmi zajímavé a blízké.

Za účelem zodpovězení výše uvedené otázky se autorka se v této práci zaměří na vybraná jednotlivá práva a povinnosti společníků, a to provedením podrobné analýzy daného tématu se zaměřením, jaká práva a povinnosti mohou společníci společnosti s ručením omezeným mít, jakým způsobem jsou upraveny zákonem, jak je možno jednotlivá práva a povinnosti diferenciovat soukromoprávními ujednáními, zejména společenskou smlouvou a jaké jsou limity této diferenciace. Analýza bude realizována z hlediska nejnovější právní úpravy a taktéž judikatury, při zpracování práce bude autorka používat informace z odborné literatury, relevantních právních předpisů a judikatury. Nejedná se o výčet všech práv a povinností společníka, o to se autorka v této práci nepokouší.

Tomuto zaměření práce odpovídá i její struktura. Práce je rozdělena na úvod, teoretickou část, praktickou část a závěr. První dvě kapitoly tvoří teoretickou část, další tři kapitoly pak praktickou část diplomové práce. V první kapitole se autorka věnuje stručnému historickému vývoji zkoumané

problematiky, pramenům právní úpravy a vymezením základních pojmů. V druhé kapitole se autorka zaměřila na samotná práva a povinnosti společníků společnosti s ručením omezeným. Vymezí základní koncepty, jejichž pochopení je podmínkou pro rozbor předmětu této práce. Nastíní různé pohledy možnosti rozdělení práv a povinností společníků, kdy se soustředí především na zákonná práva a povinnosti společníků, ale také uvede i jiná práva, která zákon společníkům umožňuje na základě ujednání ve společenské smlouvě.

Třetí kapitola obsahuje samotnou analytickou část, autorka se zde zaměřila na analýzu vybraných soudních rozhodnutí týkajících se problémů práv a povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným. Zde se autorka zaměřila především na problematiku práva společníka společnosti s ručením omezeným na informace, a dále na problémy dalších práv a povinností společníků jako jsou problémy týkající se práva podílu na zisku společnosti, práva na náhradu reflexní škody, práva podat společnickou žalobu, povinnosti loajality společníka, příplatkovou povinnost a povinnost ručení společníků.

Ve čtvrté kapitole diplomové práce se autorka zamýšlí nad některými náměty *de lege ferenda* a v páté kapitole se autorka zabývá exkurzem do slovenské právní úpravy společnosti s ručením omezeným, zaměří se na slovenskou spoločnost s ručením obmezeným a srovná některá práva a povinnosti společníků ve slovenské společnosti plynoucí ze zákona č. 513/1991 Sb. obchodní zákonník s českou právní úpravou.

Poslední část této práce tvoří závěr, ve kterém autorka shrne všechny své poznatky k danému tématu a pokusí se zodpovědět výše uvedenou výzkumnou otázku.

Diplomovou práci autorka zpracuje za užití několika obecně teoretických metod, jako hlavní metodu pro zpracování této práce použije analýzu, aby poskytla náhled do problematiky, při definici problémů a při závěrečném vyhodnocení. Další metodu, kterou autorka použije, je metoda komparační, kdy určí shody a rozdíly české a slovenské právní úpravy společnosti s ručením omezeným.

Pro tuto diplomovou práci jsou hlavními prameny zejména vědecké monografie, odborné učebnice, právní předpisy, důvodové zprávy, komentované právní předpisy, judikatura a odborné články z internetových zdrojů.

1 Obecné informace o společnosti s ručením omezeným

Tato první kapitola diplomové práce se věnuje stručnému historickému vývoji zkoumané problematiky, zaměřuje se na prameny právní úpravy a definuje základní pojmy dané problematiky.

1.1 Stručný historický vývoj právní úpravy společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je útvar novodobý, oproti tomu akciová společnost už vznikla na přelomu starověku a novověku. První zmínka o společnosti s ručením omezeným pochází z Německa, kdy byl v roce 1892 schválen říšský zákon o GmbH[1] a tento zákon se stal vzorem pro právní úpravy v celé řadě dalších zemí. Jako první tak učinilo v roce 1901 Portugalsko. V Rakousku-Uhersku platil v té době pro neuherské části říše zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný německý obchodní zákoník a v Uhersku platil samostatný obchodní zákoník z roku 1875. Právní úprava společnosti s ručením omezeným byla poprvé na našem území přijata rakouským zákonem z roku 1906, kdy nabyl v Rakousku-Uhersku účinnosti zákon č. 58/1906 ř. z. o společnostech s ručením obmezeným, jehož vzorem byla již zmíněná, o něco starší německá kodifikace z roku 1892. Myšlenka s. r. o. se i v Rakousku-Uhersku, stejně jako tomu bylo v Německu, dočkala velkého úspěchu a společnosti začaly vznikat ve značném počtu.[2]

První československá republika tuto právní úpravu beze změny přijala zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého, kterým se přebíraly téměř veškeré právní předpisy říšské a zemské pro české země a uherské právní předpisy pro území Slovenska a

---

[1] Zkratka GmbH (Gesellschaft mit beschränkter Haftung) znamená německou obdobu české společnosti s ručením omezeným. Jde o typ právnické osoby používaný v Německu, Rakousku, Švýcarsku a dalších evropských zemích. Viz ABZ.cz: slovník cizích slov [online]; dostupný na: slovnik.cizich.slov.abz.cz/web.php/slovo/gmbh.

[2] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 1–2.

Podkarpatské Rusi. V roce 1920 se však právní úprava začala řídit podle jediného předpisu, a to podle zákona č.271/920 Sb. z.a n., kterým se působnost rakouského zákona rozšířila i na Slovensko a Podkarpatskou Rus. Tato novelizace zákona č. 58/1906 ř. z. byla jediná do zániku ČSR v roce 1939. Politický vývoj po roce 1945 směřoval jednoznačně proti soukromému podnikání a prioritou se stalo znárodňování.[3]

Stále platný zákon č. 58/1906 ř. z. byl ještě v roce 1946 a 1949 novelizován, novelizace ale neměly zásadní charakter a vlastní konec společností s ručením omezeným nastal 1. 1. 1951, kdy nabyl účinnosti zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který zákon č. 58/1906 ř. z. bez náhrady zrušil. Obchodní právo bylo přetvořeno na hospodářské právo zákonem č. 109/1964 Sb. hospodářský zákoník, a společnost s ručením omezeným tak byla nadlouho úplně vyřazena z našeho právního řádu a k jejímu opětovnému začlenění došlo až v roce 1990 novelizací hospodářského zákoníku.

Po změně společenských poměrů v roce 1989 tedy došlo k přijetí novely hospodářského zákoníku, a to zákonem č. 103/1990 Sb., který obsahoval pouze krátkou úpravu s. r. o. Jejím účelem bylo spíše jen samotné připuštění možnosti zakládat tuto formu obchodní společnosti, ale téměř žádnou regulaci jejich právních poměrů nepřinesla. Novou právní úpravu přinesl až zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který nabyl účinnosti 1. ledna 1992. Tato úprava byla sice podstatně podrobnější, ale kvalit rakouského zákona č. 58/1906 ř. z. nedosáhla. V obchodním zákoníku byla úprava společnosti s ručením omezeným velmi složitá, protože byla upravena po vzoru akciových společností. A to se patrně stalo podnětem pro zahájení legislativních prací s cílem zformovat novou právní konstrukci obsaženou v zákoně o obchodních korporacích. Poslední fází vývoje se tedy stalo přijetí zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen zákon o obchodních korporacích), který

[3] V poválečném období na území Československé republiky docházelo k masivnímu znárodňování. Společnosti s ručením omezeným, které nebyly znárodněním dotčeny a stále existovaly, byly k 1. lednu 1951 zrušeny ex lege. Je nutné ještě uvést, že zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, zrušil mimo jiné i Všeobecný obchodní zákoník a jiné stěžejní právní předpisy obchodního práva, čímž došlo k zániku i jiných obchodních společností.

s účinností od 1. ledna 2014 obsahuje starou i novou úpravu společností s ručením omezeným.[4]

1.2 Prameny právní úpravy

Právní úprava obchodních korporací zahrnuje vnitrostátní normy, které jsou od roku 2004 významně ovlivňovány právem EU. Hlavními prameny dotýkající se úpravy obchodních korporací je občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích a zákon o přeměnách obchodních společností a družstev.

S účinností od 1. ledna 2014 došlo v českém právním řádu k rekodifikaci soukromého práva. Základem této rekodifikace bylo přijetí nového občanského zákoníku, tj. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen občanský zákoník), který nahradil zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Na nový občanský zákoník navazuje zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen zákona o obchodních korporacích). V rámci rekodifikace také došlo ke zrušení zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen obchodní zákoník), který byl do té doby základem právní úpravy obchodního práva v ČR. Občanský zákoník stanoví obecnou právní úpravu pro všechny právnické osoby tedy i korporace a specifika obchodních korporací řeší zákon o obchodních korporacích. V zákoně o obchodních korporacích je uvedena obecná úprava společná pro všechny obchodní korporace a také úprava jednotlivých forem obchodních korporací.[5] Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev obsahuje postupy přeměn obchodních korporací, jako je fúze, rozdělení, změna právní normy aj.

---

[4] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 2-5.

[5] Zákon o obchodních korporacích je ve vztahu k občanskému zákoníku v poměru speciality, což znamená, že existuje-li konkrétní úprava v zákoně o obchodních korporacích, obecná úprava občanského zákoníku se nepoužije. Pokud však zákon o obchodních korporacích konkrétní otázku neupravuje, použije se podpůrně občanský zákoník.

Za pramen právní úpravy obchodních korporací se považuje také zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen zákon o veřejných rejstřících), který upravuje systematickou evidenci právnických a fyzických osob s důrazem na přehlednost a ochranu třetích osob.[6]

Český právní řád ovlivňuje také právo Evropské unie. V současné době tvoří obecný základ unijního korporátního práva jedenáct směrnic EU.[7] Právo obchodních společností EU upravuje dílčí problematiky úzce funkčně spjaté s cíli a smyslem evropské integrace, nelze je tedy chápat jako komplexně kodifikovanou oblast.[8]

1.3 Vymezení základních pojmů

Společnost s ručením omezeným je právnickou osobou a obchodní korporací (obchodní společností), která se řadí mezi kapitálové společnosti. Jedná se o formu obchodní korporace, která je zákonodárcem sice řazena mezi kapitálové společnosti, ale fakticky se nachází někde na pomezí kapitálových a osobních společností, má tedy smíšenou povahu. Umožňuje svým členům nastavit si poměry ve společnosti způsobem, který co nejlépe odpovídá jejich potřebám a odráží tak jejich představu o ideálním fungování společnosti. Základním pramenem práv a povinností společníků ve společnosti je zákon, zejména pak Zákon o obchodních korporacích. Nad rámec zákona pak mohou být práva a povinnosti společníků upraveny společenskou smlouvou (a to jak ve smyslu jejich rozšíření nebo zúžení, či v některých případech jejich úplné

---

[6] HEJDA, J.; FINGER, L.; PROSSER, M.; SVOBODOVÁ, N.; VANĚČKOVÁ, V. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG, 2020. ISBN 978-80-7554-268-7; s. 15-16.

[7] Směrnice Rady č. 68/151/ES (2009/101/ES) týkající se společnosti s ručením omezeným a akciových společností, směrnice Rady č. 77/91/EHS (2012/30/EU) týkající se akciových společností, směrnice Rady č. 78855/EHS a 82/891/EHS týkající se přeměny akciových společností, směrnice Rady č. 78/660/EHS o účetní závěrce, směrnice Rady č. 83/349/EHS o konsolidované účetní závěrce, směrnice Rady č. 84/253/EHS o auditorech, směrnice Rady a Evropského parlamentu č. 2005/56/ES o příhraničních fúzích kapitálových společností, směrnice Rady č. 2004/25/ES o nabídkách převzetí, směrnice Rady č. 89/667/EHS (2009/102/EU) o unpersonálních společnostech s ručením omezeným a směrnice Rady č. 89/666/EHS o zveřejňování poboček.

[8] ROZEHNAL, A.: *Teorie korporátního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. ISBN 978-80-7380-723-8; s. 32.

vyloučení). Ale nelze tak činit zcela libovolně, musí se vždy pamatovat alespoň na limity udávané dobrými mravy a veřejným pořádkem.[9]

1.3.1 Pojem právnická osoba

Právnická osoba je podle § 20 občanského zákoníku definována jako organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná.[10] Občanský zákoník touto formulací spojuje teorii fikce (která chápe vůli člověka jako vůli fiktivní právnické osoby, kdy tato skutečnost je dána zákonem) a organickou teorii (tedy skutečnost, že právnická osoba je „duchovní organismus" s vlastní vůlí, kterou legislativa zpětně uznává).[11] Za právnickou osobu je tedy označován uměle vytvořený subjekt, který vznikl zákonným způsobem a je možné ho jednoznačně identifikovat. Právnická osoba má právní osobnost (má způsobilost mít práva a povinnosti) už od okamžiku svého vzniku, a to v plném rozsahu, ledaže je omezena zákonem. Za právnickou osobu jejím jménem jednají osoby fyzické, tzv. statutární orgány nebo pověření zaměstnanci či členové. Ke vzniku právnické osoby je obvykle potřeba písemná smlouva nebo zakladatelská listina a vzniká zásadně dnem zápisu do veřejného nebo jiného rejstříku. Při vzniku právnické osoby je třeba určit její název, který pak požívá zákonné ochrany, a sídlo. Právnická osoba zaniká dnem výmazu z veřejného rejstříku. Právnická osoba, která nepodléhá zápisu do veřejného rejstříku, zaniká skončením likvidace.[12]

Typy právnických osob jsou korporace, fundace a ústavy. Korporace tvoří společenství osob, jejímž základem je osobní složka. Fundace je právnická osoba vytvořená majetkem vyčleněným k určitému účelu. Její činnost se váže na účel, k němuž byla zřízena, jedná se o nadace a nadační fondy. Ústav je

---

[9] BARTOŠÍKOVÁ, M.; ŠTENGLOVÁ, I. *Společnost s ručením omezeným.* Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-441-4; s. 7.
[10] Ust. § 20 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
[11] ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I (§ 1 – 654).* Praha: Wolters Kluwer, 2020, ISBN 978-80-7598-656-6; s. 128-129.
[12] Ust. § 118 až § 125, § 127, § 132 až § 137, § 163 až § 165, § 185 a § 186 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

právnická osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky.[13]

1.3.2 Pojem korporace

Korporace je tedy právnická osoba tvořená společenstvím osob. Korporace je tedy ex lege[14] chápána jako sdružení osob, přičemž konkrétní ustanovení občanského zákoníku stanoví nejnižší možný počet těchto osob, tj. členů korporace. I právnická osoba tvořená jedním členem je korporací. Právní úprava korporace naplňuje jedno ze základních lidských práv, a to právo na svobodné sdružování, které je svojí povahou absolutní či relativní. O právo absolutní povahy se jedná, jestliže zákon nedefinuje žádnou podmínku, která by zakládala ex lege členství v dané korporaci. Naopak, o relativní povahu práva na svobodu sdružování se jedná, pokud právní předpis stanoví takovou podmínku, která pokud je splněna, vznikne členství v korporaci ex lege.[15]

Podle zákona o obchodních korporacích se obchodní korporace člení na obchodní společnosti a družstva. Obchodní společnosti se dále dělí na společnosti osobní a kapitálové. Osobními společnostmi jsou veřejně obchodní společnosti a komanditní společnosti a kapitálovými společnostmi jsou společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Vedle těchto forem zákon také jmenuje evropské formy sdružení, kdy evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení jsou obchodními společnostmi a evropská družstevní společnost patří mezi družstva.[16]

---

[13] Ust. § 210 až § 211, § 303, § 306, § 394 a § 402 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[14] Ex lege je druh právní skutečnosti, který, na rozdíl od právního jednání, nevyžaduje pro vznik, zánik či změnu práv nebo povinností svobodný projev lidské vůle, nýbrž tato změna probíhá samovolně, automaticky, pouze na základě toho, že nastaly podmínky uvedené v zákoně. Viz Ex lege – Iuridictum [online]; dostupný na: https:iuridictum.pecina.cz/ex_lege.

[15] ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I (§ 1 – 654).* Praha: Wolters Kluwer, 2020, ISBN 978-80-7598-656-6; s. 677-678.

[16] Ust. § 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů (zákon o obchodních korporacích).

Mezi základní rozdíly kapitálových a osobních společností patří skutečnost, že v osobních společnostech všichni nebo alespoň někteří společníci odpovídají za dluhy společnosti celým svým majetkem a solidárně, zatímco v kapitálových společnostech společníci neručí za dluhy společnosti v průběhu její existence vůbec nebo velmi omezeně. Dalším rozdílem je také to, že v osobních společnostech se společníci osobně podílí na jejich řízení, a to na rozdíl od orgánů k tomu účelně zřízených v rámci kapitálových společností. Mezi další rozdíly patří například povinnost společníka vložit finanční prostředky do kapitálové společnosti prostřednictvím předem stanoveného vkladu, společníci osobních společností však tuto povinnost nemají (kromě komanditistů). Dále pak rozdíl, který spočívá v zániku účasti neomezeně ručícího společníka v osobní společnosti, protože to má za následek její zánik, kdy se hrozba zániku dá odvrátit vzájemnou dohodou zbylých společníků a naproti tomu odchod společníka kapitálové společnosti, který nemá až takový vliv na existenci této společnosti. [17]

1.3.3 Pojem společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je v zákoně o obchodních korporacích definována jako společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. Definice společnosti s ručením omezeným podle již neplatné úpravy v obchodním zákoníku byla, že společnost s ručením omezeným je společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku.[18] Na základě porovnání uvedených definic lze říci, že pojetí společnosti s ručením omezeným zůstalo v zákoně o obchodních korporacích prakticky zachováno.

---

[17] ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6; s. 2.

[18] Ust. § 125 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

Společnost s ručením omezeným je jako právnická osoba účelově zkonstruovanou fikcí a nemůže proto sama jednat stejným způsobem jako fyzická osoba, a proto musí mít určitou organizační strukturu. Právní úprava rozlišuje dva druhy orgánů, a to orgány obligatorní, které musí mít společnost povinně, a dále orgány fakultativní, které společnost tvořit nemusí. Obligatorními orgány jsou vždy valná hromada, statutární orgán (jeden nebo více jednatelů) a po dobu trvání likvidace společnosti je to také likvidátor. Fakultativními orgány společnosti jsou dozorčí rada (kontrolní orgán) a jiné fakultativní orgány, pokud je zřídí společenská smlouva.[19]

1.3.4 Založení a vznik společnosti s ručením omezeným

K založení, vzniku, změně, zrušení nebo zániku společnosti s ručením omezeným vede právní jednání.[20] K založení společnosti s ručením omezeným tedy dojde uzavřením společenské smlouvy (je-li společníků více) nebo sepsáním zakladatelské listiny (má-li společnost jediného společníka). Další fází je vznik společnosti, a to nastává okamžikem zápisu společnosti do obchodního rejstříku. Nově založená společnost s ručením omezeným může být do obchodního rejstříku zapsána dvěma způsoby. Jednak v rámci rejstříkového řízení rejstříkovým soudem na návrh všech jednatelů společnosti anebo notářem přímým zápisem do obchodního rejstříku na podkladě notářského zápisu. Vznikem společnosti s ručením omezeným není pouze založení nové společnosti, ale existují i další způsoby vzniku společnosti, jako je fúze, rozdělení či změna právní formy společnosti. Nicméně samotné založení společnosti je v praxi nejčastěji používané.[21]

Společnost s ručením omezeným je velmi přizpůsobivá forma obchodní společnosti. Je tomu tak proto, že šíře, ve které mohou společníci upravit ve

---

[19] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 237.

[20] Právní jednání je právní úkon, který je v tomto případě projev vůle dvou či více stran uzavřít společenskou smlouvu.

[21] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným.* Praha: GRADA publishing, 2024. ISBN 978-80-271-0400-0; s. 32.

společenské smlouvě své cíle a představy, které mají být společností s ručením omezeným naplněny, jsou značně rozsáhlé. Pro společnost s ručením omezeným je typické, že smluvně je možné řadu ustanovení zákona vyloučit a velkou část práv a povinností společníků lze společenskou smlouvou upravit, rozšířit nebo zúžit. Je to možné ale pouze za předpokladu, kdy jsou respektovány obecné principy práva společnosti a také základní charakteristika společnosti s ručením omezeným (tzn., že v případě, kdy daná problematika není řešena společenskou smlouvou, tak na její místo přichází zákon).[22]

Společenská smlouva musí obsahovat povinné náležitosti, které jsou uvedeny v ustanovení § 123 odst. 1 občanského zákoníku a § 146 odst. 1 a 2 zákona o obchodních korporacích, ale také může obsahovat náležitosti dobrovolné. Zákon přesně vymezuje podobu, formu a základní náležitosti společenské smlouvy, kdy smlouva musí mít formu veřejné listiny, tj. notářského zápisu a jakákoliv její změna musí mít stejnou formu.[23]

Mezi povinné náležitosti společenské smlouvy patří obchodní firma, a tou se rozumí jméno, pod kterým je společnost zapsána do obchodního rejstříku. Firma nesmí být zaměnitelná, neboť musí danou společnost diferencovat od ostatních podnikatelských subjektů. Další podstatnou náležitostí je sídlo společnosti, což je místo, kde je třetím osobám umožněn styk se společností a zároveň to má význam pro určení místní příslušnosti společnosti k soudům a jednotlivým úřadům. Mezi další náležitosti patří předmět podnikání (pokud je založena za podnikatelským účelem) či předmět činnosti (pokud je účelem společnosti něco jiného než podnikání). Součástí společenské smlouvy musí být také údaje o společnících, tzn. identifikace společníků, a zda se jedná o právnickou či fyzickou osobu (právnická osoba je označena názvem a sídlem, fyzická osoba pak svým jménem a bydlištěm). Povinnou náležitostí je také

[22] HEJDA, J.; FINGER, L.; PROSSER, M.; SVOBODOVÁ, N.; VANĚČKOVÁ, V. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG 2022. ISBN 978-80-7554-268-7; s. 40.
[23] HEJDA, J.; FINGER, L.; PROSSER, M.; SVOBODOVÁ, N.; VANĚČKOVÁ, V. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG 2022. ISBN 978-80-7554-268-7; s. 41 – 42.

určení druhu podílů a jejich označení.[24] Předpokládá se existence základního podílu, se kterým nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti. Se základním podílem jsou tedy spojena práva a povinnosti, které náleží společníkovi ze zákona (např. právo na podíl ze zisku, právo účastnit se valné hromady, právo na informace, právo na vypořádací podíl, právo na likvidační zůstatek). Je však přípustné zřízení různých druhů podílů, s nimiž jsou spojena zvláštní práva a povinnosti (např. právo s přednostním právem na dividendu, podíly s pevným podílem na zisku, podíl s právem na podíl na zisku pouze jedné z poboček, podíly s různými hlasovacími právy). Tyto zvláštní druhy podílů musí ale povolit společenská smlouva.[25] Další náležitostí společenské smlouvy musí být výše vkladu, kdy společenská smlouva musí určit výši vkladu nebo vkladů připadajících na podíl či podíly. Minimální výše vkladu jednoho společníka připadající na jeden podíl je 1 Kč, společenská smlouva však může určit, že výše vkladu je vyšší, výše vkladu přitom může být pro jednotlivé společníky stanovena různě. Dále musí být určena výše základního kapitálu, kdy základním kapitálem se rozumí souhrn všech vkladů, tj. součet peněžitých vkladů peněžitého ekvivalentu předmětů nepeněžních vkladů. Minimální výše vkladu každého společníka na jeden podíl je 1 Kč.[26] Maximální výše základního kapitálu není stanovena. Jinou povinnou náležitostí je identifikace jednatelů. Statutárním orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů. Je-li jednatelů více, společenská smlouva určí, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán (označený např. jednatelstvo, radu jednatelů či sbor jednatelů). Jednatelé kolektivního orgánu pak přijímají všechna rozhodnutí ve sboru většinou hlasů. Určí se také způsob jednání. Pokud má společnost jednoho jednatele, zastupuje společnost ve všech věcech samostatně. Je-li více jednatelů, je nutné stanovit, jestli může každý jednatel jednat samostatně, či musí jednat společně. Další povinnou

---

[24] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA publishing 2024. ISBN 978-80-271-0400-0; s. 65 – 70.

[25] FILIP, V.; FYRBACH, D. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-231-3; s. 84 – 85.

[26] Při určování výše základního kapitálu si je ovšem třeba uvědomit, že společnost bude zpravidla potřebovat určité zdroje k zahájení a realizaci své podnikatelské činnosti (např. pronájmu prostor, nákup materiálu, odměňování zaměstnanců) do doby, než sama vytvoří zisk či získá cizí zdroje (např. úvěr).

náležitostí je identifikace správce vkladů, což je osoba, která před vznikem společnosti přijímá a spravuje splacené (v případě peněžitých vkladů) nebo vložené (v případě nepeněžitých vkladů) předměty vkladů. Tento údaj je povinný pouze při založení společnosti, po vzniku společnosti ho lze ze společenské smlouvy vypustit. Poslední povinnou náležitostí údaje informace o nepeněžitém vkladu, kdy musí společenská smlouva obsahovat jeho detailní popis, ocenění, částku, která se započítává na emisní kurs a určení osoby znalce. Tento údaj je opět povinný pouze při založení společnosti, pak ho lze ze společenské smlouvy vypustit.[27]

Na rozdíl od povinných výše uvedených náležitostí jsou i takové, které nemusí být obsaženy ve společenské smlouvě, ale úprava dalších otázek ve společenské smlouvě je možná, respektive vhodná. Pokud takové náležitosti společenská smlouva neobsahuje, nic se neděje a na její místo nastupuje zákon, který věc podrobně upravuje. Pokud však takové náležitosti společenská smlouva obsahuje, tak mohou být upraveny odlišně od zákona. Jedná se např. o podíl na zisku, změnu společenské smlouvy, převod podílu na osobu, která není společníkem, svolání valné hromady, zřízení dozorčí rady, omezení činnosti jednatele, příplatkovou povinnost, určení postupu nakládání s uvolněným podílem, vypořádací podíl, podíl na likvidačním zůstatku, kmenový list, vyloučení rozhodování mimo valnou hromadu (*per rollam*), vyloučení dodatečného hlasování, zákazu rozdělení podílu, vyloučení přechodu podílu na dědice nebo právního nástupce, stanovení lhůty pro podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku, důvodech pro zrušení společnosti soudem aj.[28]

1.3.5 Likvidace a zánik společnosti s ručením omezeným

Ukončení existence společnosti s ručením omezeným, stejně tak jako proces vzniku společnosti, má dvě fáze. Jako první etapa nastává zrušení

[27] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA publishing, 2024. ISBN 978-80-271-0400-0; s. 71 – 74.
[28] HEJDA, J.; FINGER, L.; PROSSER, M.; SVOBODOVÁ, N.; VANĚČKOVÁ, V. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG, 2020. ISBN 978-80-7554-268-7; s. 49.

společnosti a následně likvidace a druhou etapou je zánik společnosti, po němž nastává úplný konec existence společnosti s ručením omezeným. Ke zrušení společnosti dochází z různých skutečností, je to jednak rozhodnutím společníků či valné hromady, uplynutím doby, pro kterou byla společnost založena, dále splněním účelu, pro který byla založena a rozhodnutím soudu (nucené zrušení). O zrušení právním jednáním činí rozhodnutí všichni společníci ve společném konsenzu, přičemž jejich dohoda musí mít podobu notářského zápisu. Společnost vstupuje do likvidace okamžikem jejího zrušení. Likvidace je tedy určitým mezičlánkem mezi zrušením a zánikem společnosti s ručením omezeným a záměrem procesu likvidace je vypořádat majetek společnosti a vyrovnat její dluhy. Jestliže společnost nemá majetek a není tedy možné uhradit případné dluhy společnosti, musí být podán návrh na zahájení insolvenčního řízení. Likvidace se nerealizuje, pokud všechno jmění přechází na další subjekt, což se děje v rámci přeměny společnosti (fúze společnosti či převod jmění na společníka). Od vzniku likvidace přebírá likvidátor působnost jednatele a činí právní úkony za společnost v likvidaci. Smí v zásadě činit jen taková rozhodnutí, jež směřují k ukončení likvidace a zániku společnosti, a tuto funkci musí realizovat s péčí řádného hospodáře (s náležitou péčí a loajalitou vůči dané společnosti). Jestliže tuto povinnost poruší, je povinen k náhradě vzniklé újmy a stane se tak zákonným ručitelem za dluhy společnosti. Svým jednáním může likvidátor naplnit skutkovou podstatu trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku.[29] Okamžik ukončení likvidace je důležitý z toho důvodu, že od toho dne běží lhůta třiceti dnů na podání návrhu na výmaz společnosti z obchodního rejstříku. Druhou fází ukončení činnosti společnosti je zánik společnosti. Dochází k němu v den výmazu z obchodního rejstříku a do sbírky listin je nezbytné založit konečnou zprávu o průběhu likvidace a účetní závěrku ke dni vytvoření zprávy o průběhu likvidace.[30]

---

[29] § 220 a § 221 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
[30] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA publishing, 2024. ISBN 978-80-271-0400-0; s. 261 – 290.

2 Práva a povinnosti společníků společnosti s ručením omezeným

Pro potřeby vymezení práv a povinností společníků s. r. o. je zapotřebí si uvědomit, kdo může být společníkem, jakým způsobem se jím může daná osoba stát, a jaký je charakter jeho postavení vůči společnosti.

Společníkem ve společnosti s ručením omezeným může být fyzická i právnická osoba, která je nadána právní osobností. Pokud se jedná o fyzickou osobu, ta nabývá právní osobnost narozením, a pokud jde o právnickou osobu, tak ta ji nabývá fikcí při jejím vzniku. Právní osobnost společníka je základním, nikoliv však jediným omezením osoby společníka na účasti ve společnosti s ručením omezeným. Společníkem se může stát pouze fyzická osoba, která je zletilá, společníkem se však může stát i nezletilá, tedy plně nesvéprávná fyzická osoba, jedná-li za ni zákonný zástupce, přičemž k tomuto jednání je zapotřebí pravomocného souhlasu opatrovnického soudu. Společníkem může být i fyzická osoba s omezenou svéprávností, avšak za ni jedná soudem ustanovený opatrovník. U právnických osob platí určitá omezení taktéž. Některé právnické osoby jsou zákonem z účastenství na společnosti s ručením omezeným přímo vyloučeny (např. Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR nesmí podnikat s prostředky plynoucími z veřejného zdravotního pojištění a tudíž nemůže být společníkem s.r.o.). Některé další právnické osoby (např. banky, stavební spořitelny a penzijní společnosti) musí pro možnost účastenství na společnosti s ručením omezeným splnit zvláštními zákony omezující podmínky.[31]

Ve společnosti s ručením omezeným je společnický vztah určité osoby ke společnosti vázán na vlastnictví podílu, společníkem se tedy nelze stát bez vlastnictví podílu ve společnosti. S vlastnictvím podílu ve společnosti jsou spojena jednotlivá práva a povinnosti společníka. Společníkovi náleží jeho práva a povinnosti od okamžiku nabytí podílu ve společnosti a společník je vykonává

[31] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 181 – 182.

po celou dobu, kdy je vlastníkem podílu. Má-li společník podílů více, náleží mu práva a povinnosti za každý podíl. Jejich rozsah pak odpovídá velikosti daného podílu.[32] Dispozice s obchodním podílem se rozlišují na derivativní (odvozené) originární (původní). Mezi prvně zmíněné patří koupě, darování, směna nebo vnesení podílu jako vkladu do společnosti, případně dědění nebo přeměna. Podstatou derivativního nabytí je skutečnost, že účast společníka vzniká odvozeně od účasti původního vlastníka podílu. Originárně může nabýt obchodní podíl ta osoba, která je účastníkem zakladatelského právního jednání nebo se účastnila zvýšení základního kapitálu společnosti.[33]

Zákon o obchodních korporacích rozlišuje mezi základním podílem a dalšími druhy podílů. Se základním podílem jsou spojena práva a povinnosti, které náleží společníkovi ze zákona, to je právo na podíl na zisku, právo účastnit se valné hromady a hlasovat na ní nebo mimo ni, právo na informace, právo na vypořádací podíl, právo na likvidační zůstatek. Jako jiné druhy podílů, s nimiž mohou být spojena zvláštní práva a povinnosti, tedy podíly zvláštního druhu jsou například podíly s přednostním právem na podíl na zisku, podíly s pevným podílem na zisku, podíl s právem na podíl na zisku pouze jedné z poboček, podíly s různými hlasovacími právy apod. Existenci zvláštních druhů podílu musí povolit společenská smlouva a zvláštní práva (příp. povinnosti) spojená s takovým podílem se také upraví ve společenské smlouvě.[34]

Rozsah a obsah práv a povinností stanovuje zákon o obchodních korporacích v ust. § 150 – 166 a v souladu je pak blíže určuje společenská smlouva. Společníkovi přísluší vykonávat práva a plnit povinnosti již od okamžiku, kdy vznikne jeho účast ve společnosti, až do samotného zániku účasti.

---

[32] FILIP, V.; FYRBACH, D. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-231-3; s. 73.
[33] ČERNÁ, S.; ŠTENGLOVÁ, I.; PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8; s. 336.
[34] FILIP, V.; FYRBACH, D. *Společnost s ručením omezeným.* Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-231-3; s. 84 – 85.

2.1 Práva společníků

Mezi jednotlivá práva společníků lze zařadit právo podílet se na řízení společnosti, právo kontrolní, právo na informace, právo podat společnickou žalobu, právo na podíl na zisku, právo na podíl na likvidačním zůstatku, právo na vypořádací podíl, právo disponovat se svým podílem, právo dovolat se neplatnosti ustanovení valné hromady, právo hlasovací, práva kvalifikovaného společníka, právo být zapsán v seznamu společníků, právo na vydání a výměnu kmenového listu, právo na náhradu reflexní škody, přednostní právo k účasti na zvýšení základního kapitálu, právo společníka vystoupit ze společnosti a právo domáhat se zrušení účasti rozhodnutím soudu.

2.1.1 Právo společníka podílet se na řízení společnosti

Hlavním místem, kde společník uplatňuje své právo podílet se na řízení společnosti, je valná hromada. Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti, který je tvořen všemi společníky. Valná hromada rozhoduje o významných otázkách společnosti na svých zasedáních, kdy jsou společníci fyzicky nebo virtuálně s využitím technických prostředků přítomni, anebo mimo zasedání (*per rollam*), to je aniž by se společníci fyzicky či virtuálně setkali. Na rozhodování valné hromady se mohou podílet všichni společníci, a to buď osobně anebo prostřednictvím zástupce. Zákon v některých případech odnímá společníkovi hlasovací právo, a to např. v případě, jestliže by došlo ke střetu zájmů společnosti se zájmy společníka a předchází tak situaci, kdy by společník mohl preferovat svůj zájem nad zájmem společnosti. Tento zákaz se aplikuje pouze na konkrétní usnesení valné hromady, u kterého hrozí střet zájmů. Hlasovací právo má zvláštní význam, kdy společník vyjadřuje souhlasný či nesouhlasný názor k předkládaným návrhům, které se týkají zásadních otázek fungování společnosti. Síla hlasovacího práva se totiž odvozuje od výše vkladu společníka do společnosti, kdy každý společník má jeden hlas na každou 1 korunu vkladu. Toto pravidlo však může být společenskou smlouvou modifikováno, pokud by však měl být počet hlasů určen bez vazby na výši

vkladu, je třeba, aby nerovnoměrné stanovení hlasů bylo spravedlivě odůvodněno. Ostatní práva společníka však zákazem hlasovat nejsou omezena. Společník se i nadále může účastnit valné hromady, má právo získávat informace, podávat návrhy a protinávrhy, právo vznést protest, právo dovolat se neplatnosti usnesení valné hromady apod. Být členem valné hromady nebo právo společníka účastnit se zasedání valné hromady není možné společníkům odejmout, protože pokud bychom toto právo společníkům odebrali, fakticky by přišel o reálnou možnost podílet se na řízení společnosti.[35]

2.1.2 Právo na informace

Každý společník má právo požadovat informace o společnosti, nahlížet do dokladů společnosti a kontrolovat tam obsažené údaje. Právo přístupu k informacím tedy také souvisí s právem kontroly činnosti společnosti. Tyto informace musí být určité, srozumitelné a úplné, aby poskytovaly dostatečný obraz o skutečnosti.[36]

Právo na informace je individuální společnické právo společníka, které je spojeno s vlastnictvím podílu. Náleží každému společníkovi bez ohledu na velikost jeho podílu ve společnosti, tedy i společníkovi s nízkou výší podílu ve společnosti, to znamená, že společníci mají rovné právo na informace. Právo na informace slouží k tomu, aby společník mohl hlasovat o všech navržených záležitostech s dostatečným informačním základem. Výkon tohoto práva není bezpodmínečně spjat s oprávněním vykonávat hlasovací právo nebo s konáním valné hromady společnosti. O informace tak může žádat i společník, který je zbaven hlasovacího práva. Společník má právo dostat potřebné informace jak

[35] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. Nová společnost s ručením omezeným. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 98.
[36] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 189.

přímo na zasedání valné hromady, tak i nahlížením[37] do dokladů společnosti včetně jejich kontroly, která se provádí buď osobně, nebo s pomocí kvalifikované třetí osoby, což může být advokát, auditor či daňový poradce. Informace je tak možné získat jiným způsobem mimo zasedání valné hromady. Společník může žádat informace kdykoliv za trvání společnosti. Zanikne-li tedy účast společníka ve společnosti, zaniká tím i jeho právo na informace. Společnost může mít vlastní pravidla pro poskytování informací svým společníkům, která budou obsažena ve společenské smlouvě.[38]

Požadované informace poskytuje jednatel společnosti, který je odpovědný za obchodní vedení a jako statutární orgán má přístup k veškerým informacím ve společnosti. Nemá-li jednatel určitou informaci k dispozici, může ji nechat interně dohledat. Je-li ve společnosti jednatelů více, informace poskytne ten jednatel, který k tomu byl pověřen nebo ten jednatel, který odpovídá za příslušnou oblast, k níž se dotaz vztahuje.[39]

Má-li společník určeného zástupce, má i ten práva totožná s právy společníka. Nicméně jeho nárok je vázán na doložení mlčenlivosti, která by opět měla být ve shodě se zachováním mlčenlivosti samotného společníka. Jednatel je také v tomto případě povinen poskytnout žádané informace a svou součinnost.[40]

2.1.3 Právo podat společnickou žalobu

Smyslem společnické žaloby je umožnit společníkovi bránit zájmy společnosti v případech, kdy jednatelé z nějakého důvodu (zpravidla pro konflikt

---

[37] Nahlížením se rozumí fyzické nahlížení, tak i pořízení kopií prostřednictvím techniky. Společnost má ale právo na to, aby při tomto kopírování nedošlo k žádnému zásahu do dokladů nebo k jejich poškození.

[38] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 189.

[39] FILIP, V.; FYRBACH, D. *Společnost s ručením omezeným.* Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-231-3; s. 202.

[40] HEJDA, J.; FINGER, L.; PROSSER, M.; SVOBODOVÁ, N.; VANĚČKOVÁ, V. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG, 2020. ISBN 978-80-7554-268-7; s. 141.

zájmů) s uplatněním zájmů společnosti u soudu otálejí. Okruh případů, kdy společník může jako zástupce společnosti žalovat u soudu, je omezen na případy vypočtené zákonem. Právo podat společnickou žalobu náleží každému společníkovi, a to bez ohledu na velikost jeho podílu.[41]

2.1.4 Právo na podíl na zisku

Každý ze společníků má právo podílet se na zisku společnosti, dosažení zisku je ostatně základní účel, proč obchodní společnosti vznikají. Pokud tedy společnost dosáhne zisku, je možné ho rozdělit mezi společníky. V případě, že tak stanoví společenská smlouva, je možné zisk rozdělit také mezi jednatele či členy dozorčí rady, popř. i jiné osoby.

Prvním předpokladem zjištění výsledku hospodaření společnosti je sestavení účetní závěrky. Výsledek hospodaření může být kladný (zisk) nebo záporný (ztráta). Účetní závěrka, na základě které má být rozdělen zisk, musí být schválena valnou hromadou, řádná účetní závěrka musí být valnou hromadou projednána nejpozději do 6 měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období (zpravidla tedy do 30. 6. následujícího kalendářního roku). O schválení účetní závěrky rozhoduje valná hromada prostou většinou hlasů přítomných společníků a valná hromada má tak v zásadě dvě možnosti, buď účetní závěrku schválit anebo neschválit. Jestliže valná hromada účetní závěrku neschválí, důvodem mohou být pochybnosti o její formální správnosti. Pokud ale valná hromada účetní závěrku schválí, tak může rozhodnout o rozdělení zisku.[42]

Zisk, který valná hromada schválí k rozdělení mezi společníky, se mezi jednotlivé společníky rozdělí v poměru jejich podílů, společenská smlouva ale může určit jiný způsob rozdělení, např. určit, že zisk se rozdělí rovným dílem bez

---

[41] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 103.
[42] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. Nová společnost s ručením omezeným. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 85 - 87.

ohledu na výši podílu společníka. O vyplacení zisku rozhoduje jednatel společnosti a ten má povinnost přezkoumat, zda valná hromada rozhodla v souladu se zákonem. Jednatel však nesmí zisk vyplatit, pokud by společnost nevyhověla tzv. testu insolvence[43]. Dále musí být pro výplatu zisku také splněna podmínka, že částka k rozdělení nesmí překročit souhrn hospodářského výsledku posledního skončeného období a nerozděleného zisku minulých období. Pokud valná hromada schválila účetní závěrku, rozhodla o rozdělení zisku, společnost prošla testem insolvence a o výplatě rozhodl jednatel, je možné zisk vyplatit mezi společníky. Podíl na zisku je splatný do 3 měsíců ode dne, kdy bylo přijato usnesení valné hromady o jeho rozdělení. Společenská smlouva nebo valná hromada může určit delší či kratší dobu splatnosti. Zisk se obvykle vyplácí v penězích. Společenská smlouva nebo valná hromada může umožnit výplatu zisku také v jiné podobě, např. výplatu zisku ve výrobcích, jejichž výrobou se společnost zabývá (pokud společnost vyrábí automobily, předá každému ze společníků auto).[44]

Než se podíl vyplatí, musí být z něj sražena srážková daň ve výši 15 %[45]. Sraženou daň je pak společnost povinna odvést svému místně příslušnému správci daně, a to do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém byla povinna provést srážku. Sraženou daň vykáže ve vyúčtování daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně, které je povinna podat do 3 měsíců po uplynutí kalendářního roku. Vzhledem k tomu, že srážková daň je v zásadě konečná, tak společník sám již podíl na zisku nezdaňuje.[46] U

[43] To znamená, že zisk je možné vyplatit pouze v případě, že si tím společnost nepřivodí úpadek podle insolvenčního zákona, tedy společnost se v důsledku vyplacení zisku nedostane do platební neschopnosti či předlužení.
[44] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. Nová společnost s ručením omezeným. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 88.
[45] Podle § 36 odst. 2 písm. b) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
[46] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. Nová společnost s ručením omezeným. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 88 – 91.

společníků, kteří mají právní formu společnosti s ručením omezeným, může být příjem z podílu na zisku osvobozen od zdanění.[47]

2.1.5 Právo na vypořádací podíl

Tento nárok společníka vzniká až při zániku jeho účasti ve společnosti s ručením omezeným, a to v případě, že se tak nestalo bez právního nástupce. Jedná se o situaci, kdy společnost s ručením omezeným nadále existuje, ale společníkův podíl přešel do majetku společnosti a on sám již ve společnosti figurovat nebude. Právo na vypořádání opravňuje společníka k vypořádání jeho účasti ve společnosti. Vypořádací podíl se stanoví ke dni zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, a to z celkového kapitálu, který byl k tomuto dni stanoven řádnou, mimořádnou nebo mezitímní účetní závěrkou, a tímto dnem vzniká právo bývalého společníka na vypořádací podíl.

2.1.6 Právo hlasovací

Hlasováním vyjadřuje společník svoji vůli k předkládaným návrhům, které se týkají zásadních otázek fungování společnosti. Hlasovací právo vykonává společník na valné hromadě, popř. mimo ni a toto právo vykonává osobně nebo prostřednictvím svého zástupce. Síla hlasovacího práva se odvozuje od výše vkladu společníka do společnosti, každý společník má jeden hlas na každou jednu korunu svého vkladu, pokud společenské smlouva neurčí jinak. Při posuzování způsobilosti valné hromady činit rozhodnutí, se však nepřihlíží k hlasům společníků, kteří nemohou vykonávat hlasovací právo. To se děje v případech, kdy valná hromada rozhoduje o nepeněžním vkladu společníka, o vyloučení společníka nebo o podání návrhu na jeho vyloučení soudem, anebo zda má být společník odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení

[47] Od daně jsou osvobozeny příjmy z podílu na zisku, jež jsou vyplácené dceřinou společností mateřské společnosti (podle § 19 odst. 1 písm. ze) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů).

povinnosti při výkonu funkce, a dále kdy společník je v prodlení s plněním vkladové povinnosti nebo se splněním příplatkové povinnosti, a také v případě, kdy tak určí společenská smlouva z jiného důležitého důvodu.[48]

2.1.7 Právo na podíl na likvidačním zůstatku

Pokud je společnost zrušena, zpravidla následuje její likvidace. V rámci likvidace dochází ke zpeněžení majetku společnosti a vyrovnání dluhů věřitelům. Částka, která po těchto úkonech zbude, je označována jako likvidační zůstatek a je rozdělována mezi společníky. Návrh na použití likvidačního zůstatku připravuje likvidátor a je součástí konečné zprávy o průběhu likvidace. Tuto zprávu likvidátor předkládá ke schválení valné hromadě a orgánu, který ho jmenoval jako likvidátora. Pokud je návrh na rozdělení likvidačního zůstatku schválen, likvidátor ho bez zbytečného odkladu vyplatí společníkům. Předpokladem ale je, že byla uspokojena práva všech věřitelů, kteří přihlásili své pohledávky. Druhou možností je, že valná hromada návrh na rozdělení likvidačního zůstatku neschválí, a v tomto případě likvidátor nebo společník podá návrh k příslušnému soudu, který o tom rozhodne. Likvidační zůstatek podléhá zvláštní sazbě daně, sazba daně činí 15 % a příjem z likvidačního zůstatku se snižuje o nabývací cenu podílu, nabývací cenu však musí prokázat společník (poplatník) společnosti (plátci), jinak bude daň sražena z plné částky. Srážku je povinen provést plátce daně (společnost) při výplatě či poukázání úhrady ve prospěch poplatníka (společníka) a do konce následujícího měsíce je plátce daně (společnost) povinen sraženou daň odvést místně příslušenému správci daně.[49]

---

[48] HEJDA, J.; FINGER, L.; PROSSER, M.; SVOBODOVÁ, N.; VANĚČKOVÁ, V. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG, 2020. ISBN 978-80-7554-268-7; s. 144 - 145.
[49] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 92 - 94.

2.1.8 Právo domáhat se neplatnosti usnesení valné hromady

Právo žalovat na neplatnost usnesení valné hromady je oprávnění, které náleží každému společníkovi. Přesto má mimořádný význam pro menšinové společníky, neboť jim umožňuje dosáhnout, aby usnesení valné hromady, které bylo přijato v rozporu s právními předpisy, společenskou smlouvou či dobrými mravy, bylo prohlášeno za neplatné. Tím se menšinový společník může bránit zneužití většiny. Možnost dosáhnout prohlášení usnesení valné hromady za neplatné má i preventivní charakter, neboť pokud si je společnost vědoma možného přezkoumání usnesení valné hromady soudem, jistě bude dbát na to, aby k žádným pochybením nedošlo.

O neplatnosti usnesení valné hromady může soud rozhodnout jen na návrh oprávněné osoby. Neplatnosti usnesení se tak může domáhat každý společník, jednatel, člen dozorčí rady či likvidátor. Neplatnosti usnesení se nemůže dovolávat insolvenční správce.[50] Podle současné právní úpravy se společník může neplatnosti usnesení valné hromady dovolávat, pouze pokud byl proti usnesení podán protest, zákon však zároveň upravuje případy, kdy společník může napadnout usnesení valné hromady, aniž by vznesl protest.[51]

Návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady musí být podán do 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl nebo mohl dozvědět o rozhodnutí, nejpozději však do 1 roku od přijetí rozhodnutí. Pokud není návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady podán včas, právo domáhat se neplatnosti usnesení zaniká a rozhodnutí i přes své vady nadále platí.

Pokud společnost porušila při svolání valné hromady nebo v jejím průběhu právo společníka závažným způsobem, má společník právo na přiměřené zadostiučinění. V případě, že společník chce využít možnosti tohoto

---

[50] Pokud porovnáme právní úpravu v obchodním zákoníku a v Zákoně o obchodních korporacích, tak nalezneme v současné právní úpravě tuto změnu, a to, že neplatnosti není oprávněn dovolávat se insolvenční správce.

[51] Jedná se o tyto případy: protest není zapsán chybou zapisovatele či předsedy valné hromady, společník nebyl na valné hromadě přítomen a důvody pro neplatnost usnesení valné hromady nebylo možné na valné hromadě zjistit.

práva, musí být toto právo uplatněno spolu s návrhem na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady.[52]

2.1.9 Právo na náhradu reflexní škody

Jestliže společník či člen orgánu společnosti svým protiprávním činem způsobí společnosti újmu, a ta zasahuje do majetkových práv společníků a projevuje se poklesem rozsahu jejich podílů, jedná se o tzv. reflexní škodu. Společníci, kterým vznikla škoda, mají právo požadovat po viníkovi náhradu škody. Zmenšení obchodního majetku ve společnosti se v důsledku vzniku reálné škody projeví v poklesu ceny podílů společníků. Avšak je-li vzniklá škoda na majetku společnosti nahrazena, je odstraněna také škoda způsobená jejím společníkům v důsledku snížení hodnoty jejich podílů. Společníci tak nemají proti statutárnímu orgánu nebo jeho členům právo na náhradu škody na majetku společnosti, způsobené jeho jednáním, neboť odstranění této škody se mohou domoci tím, že podají společnickou žalobu, nikoliv tím, že se domáhají náhrady reflexní škody.[53]

2.2 Povinnosti společníků

Každému společníkovi společnosti s ručením omezeným ze zákona plynou jak určitá práva, tak i povinnosti. Povinnosti společníka se můžou členit na povinnosti, které společníkovi ukládá přímo zákon a které mají všichni společníci všech společností s ručením omezeným bez rozdílu (např. povinnost loajality společníka, vkladová povinnost nebo zákonné ručení). Dalšími povinnostmi jsou povinnosti, které společníkům ukládá společenská smlouva na základě zákona (např. příplatková povinnost) a povinnosti, které jsou uloženy

---

[52] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 105 - 108.
[53] [53] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 201 - 202.

společenskou smlouvou, avšak na základě dohody společníků (např. povinnost vykonávat osobně činnost pro společnost ve společnostech, jejichž společníky jsou advokáti, makléři či daňoví poradci). Do jednotlivých povinností společníka tak lze zařadit vkladovou povinnost, příplatkovou povinnost, ručitelskou povinnost, povinnost loajality, povinnost odevzdat kmenový list, povinnost respektovat usnesení valné hromady, povinnost oznamovat změny údajů evidovaných v seznamu společníků a povinnost respektovat zákaz konkurence.[54]

2.2.1 Povinnost loajality společníka

Povinnost loajality je bezpochyby nejzákladnější povinností společníka ve vztahu ke společnosti a všechny ostatní z ní vycházejí či s ní jinak souvisejí. Povinnost loajality je postavena na principu, že účast společníka ve společnosti je dobrovolná, a stane-li se tedy někdo společníkem, je povinen jednat tak, aby byl naplněn cíl společnosti vymezený právními předpisy a společenskou smlouvou a je povinen se zdržet všeho, co by dosažení tohoto cíle znemožňovalo či ohrožovalo. Společníci jsou tak povinni být loajální ke společnosti, jednat v souladu s jejími zájmy a zachovávat mlčenlivost o interních věcech společnosti nebo obchodním tajemství. Jako porušení této povinnosti lze označit poškozování dobrého jména společnosti, zneužívání svých práv proti ostatním společníkům, maření dosahování zisku atd.[55]

2.2.2 Vkladová povinnost

Vkladová povinnost je jednou ze základních povinností každého společníka. Každý ze společníků má povinnost vložit do základního kapitálu

---

[54] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným.* Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 109.
[55] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 204 - 205.

společnosti s ručením omezeným vklad ve výši stanovené společenskou smlouvou. Při založení nebo vstupu do společnosti se společník zavazuje ke složení vkladu, a to buď peněžitého v podobě financí, které společník vkládá nebo převádí na účet společnosti, anebo nepeněžitého v podobě majetku (např. nemovitosti, automobilu či výrobního zařízení, jejichž hodnotu musí vždy ocenit znalec, kterého si vybírají společníci ze seznamu na stránkách ministerstva spravedlnosti). Vkladová povinnost je povinností zákonnou, této povinnosti se nelze zprostit ani není možné se ve společenské smlouvě dohodnout jinak. Vkladová povinnost musí být splněna ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, nejpozději však do 5 let ode dne vzniku společnosti. Vkladová povinnost se vztahuje na zakladatele společnosti, dále na společníky a osoby, které se při zvyšování základního kapitálu rozhodnou vstoupit do již fungující společnosti. Minimální výše vkladu jednoho společníka na jeden podíl je stanovena zákonem a činí jednu korunu, přičemž výše vkladu je jednou z povinných obsahových náležitostí společenské smlouvy.[56]

Pokud se společník ocitne v prodlení s plněním vkladové povinnosti, tak zákon pro tento případ vymezuje sankce. Jedná se především o povinnost společníka, který nedodržel lhůtu ke splnění vkladové povinnosti, uhradit společnosti úrok z prodlení ve výši stanovené ve společenské smlouvě. Neobsahuje-li společenská smlouva tuto informaci, činí výše úroku dvojnásobek sazby úroku z prodlení stanovené jiným právním předpisem[57] z dlužné částky. Po dobu prodlení se splácením vkladové povinnosti nesmí společník vykonávat hlasovací právo ve společnosti. Kromě toho může valná hromada společníka, který je v prodlení s plněním vkladové povinnosti, ze společnosti vyloučit. Jedná se o tzv. kaduční řízení. Toto vyloučení se vztahuje vždy k podílu, u něhož společník nesplnil svoji vkladovou povinnost včas. Společenská smlouva může ale výslovně připustit, aby byl společník vyloučen ze společnosti úplně, a to i

[56] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 110.
[57] Jedná se o nařízení vlády č. 351/2013 Sb., které je vydané v souladu s § 1970 občanského zákoníku.

přesto, že byl v prodlení jen ve vztahu k některému ze svých podílů a ostatní podíly splatil včas.[58]

2.2.3 Povinnost ručení společníků

Zákon o obchodních korporacích stanoví, že společníci společnosti ručí společně a nerozdílně za dluhy společnosti do té výše, v jaké nesplnili své vkladové povinnosti. Společníci tedy ručí za dluhy společnosti pouze omezeně, a to v celkové výši všech nesplněných vkladů všech společníků. Ručitelé ručí jak za peněžité, tak i nepeněžité dluhy společnosti. Jestliže má dluh nepeněžitou povahu (např. dodání určitého množství druhu zboží), bude dluh vyjádřen v penězích, a toto peněžní vyjádření je povinen společník zaplatit.

V praxi se věřitel obrací na společníka jakožto ručitele až po tom, co na jeho výzvu společnost své dluhy nevyrovnala. Věřitel může plnění dluhu požadovat po jakémkoliv společníkovi a společník, který takto za společnost její závazky uhradí, má právo požadovat poměrnou část od ostatních společníků.[59]

2.2.4 Příplatková povinnost

Existuje několik možností, jak může společnost překonat nepříznivé hospodářské období a potřebu rychlého financování. Jednou z nich je také příplatková povinnost.

V případě, že to společenská smlouva připouští, může valná hromada uložit společníkům příplatkovou povinnost. Pokud příplatková povinnost není ve společenské smlouvě upravena, lze ji uložit pouze, pokud dojde v tomto smyslu ke změně společenské smlouvy. S takovou změnou musí souhlasit všichni

---

[58] ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6; s. 138 - 139.
[59] ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6; s .343 - 344.

společníci společnosti, neboť se jí zasahuje do práv a povinností všech společníků.

Od příplatkové povinnosti je potřeba odlišit dobrovolný příspěvek. Na rozdíl od povinného příplatku poskytuje společník dobrovolný příplatek na základě své vůle, vždy je ovšem nezbytný souhlas jednatele. Dobrovolný příplatek je poskytován na základě smlouvy uzavřené mezi společníkem a společností. Dobrovolný příplatek je možno poskytnout i jako nepeněžitý.[60]

2.2.5 Povinnost odevzdat kmenový list

Kmenový list je druh cenného papíru, který představuje podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným. Pokud společnost vydala kmenové listy, stanovuje zákon o obchodních korporacích pravidla pro odevzdání kmenových listů společnosti. Zákon také vymezuje situace, kdy je společník povinen odevzdat kmenové listy sám od sebe anebo proto, že k tomu byl společností vyzván. Společník má povinnost odevzdat kmenový list, pokud došlo k zániku jeho účasti ve společnosti vyloučením nebo vystoupením bez zbytečného odkladu. Při odevzdání kmenových listů při zvyšování nebo snižování základního kapitálu stanovuje lhůtu pro odevzdání kmenových listů jednatel společnosti. V případě prodlení společníků s odevzdáním kmenových listů vyzve tyto společníky jednatel k odevzdání kmenových listů v přiměřené lhůtě, a kmenové listy, které nebyly vráceny ani v této dodatečné lhůtě, prohlásí jednatel bez zbytečného odkladu za neplatné, přičemž tuto skutečnost bezodkladně sdělí ostatním společníkům.[61]

---

[60] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 112 - 113.
[61] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 114.

2.2.6 Zákaz konkurence

Na společníky se může vztahovat také zákaz konkurence. Smysl zákazu konkurence společníka spočívá v ochraně společnosti před takovým jednáním společníka, kdy by tento např. s využitím informací nedostupných jiným způsobem než z pozice společníka, měl svým konkurenčním jednáním přímo či nepřímo poškozovat společnost. Zákaz konkurence je ze zákona stanoven pouze pro členy statutárních orgánů a v případě, že společnost má dozorčí orgán, tak i na tyto osoby. Povinnost zákazu konkurence není ze zákona ve vztahu ke společníkovi společnosti výslovně upravena. Společenskou smlouvou se však zákaz konkurence může vztáhnout i na společníky společnosti, nikoliv ale na bývalé společníky. Jestliže ve společenské smlouvě není uveden žádný zákaz konkurence, pak pro společníky žádný zákaz konkurence neplatí. [62]

2.2.7 Povinnost vedení seznamu společníků

Kromě obchodního rejstříku existuje ještě další evidence společníků, a to seznam společníků. V seznamu společníků se eviduje jméno, příjmení a bydliště společníka, jméno obchodní firmy a sídlo společnosti, adresa společníka pro doručování, označení podílu, vlastník podílu, výše vkladu spojená s podílem, počet hlasů spojený s podílem, příplatková povinnost spojená s podílem, označení druhu podílu, popř. číslo kmenového listu a údaj, že je podíl představován kmenovým listem a den, kdy byl příslušný údaj v seznamu společníků zapsán. Seznam společníků a údaje v něm uvedené musí odpovídat skutečnosti a společník je proto povinen poskytnout společnosti veškeré podklady, které jsou významné pro seznam společníků. Údaje zapsané v seznamu společníků jsou neveřejné a společnost je nesmí používat jinak než pro své potřeby ve vztahu ke společníkům. Vzhledem k tomu, že vedení

[62] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 216 - 217.

seznamu společníků je nařízeno zákonem, nemusí jeho vedení a rozsah evidovaných údajů společnost oznamovat Úřadu pro ochranu osobních údajů. [63]

[63] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 217 - 219.

3 Analýza vybraných soudních rozhodnutí

Dne 1. 1. 2014 vstoupil v účinnost občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), jež je hlavním pilířem soukromého práva. Dále v tento den vstoupil v účinnost také zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Některé jednotlivé praktické problémy a změny evropské a tuzemské legislativy vyvolaly potřebu novelizace zákona o obchodních korporacích. Za období účinnosti zákona o obchodních korporacích byly provedeny dvě novely, a to zákonem č. 458/2016 Sb. s účinností od 14. 1. 2017, a zákonem č. 33/2020 Sb. s účinností od 1. 1. 2021.

V našem právním řádu jsou soudní rozhodnutí aktem aplikace práva a jsou publikována ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu. Takto vydané rozhodnutí je sice bezprostředně závazné pouze pro danou věc, nicméně nižší soudy z nich často vycházejí, a to z důvodu samotné autority vydávajících soudů a argumentační kvality rozhodnutí. Na rozdíl od precedentu, kdy soudce právo vytváří, je v rámci judikatury vykládáno a dotvářeno.[64]

Následující kapitoly autorka věnuje výkladu vybraných soudních rozhodnutí týkajících se práv a povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným, které již autorka uvedla v teoretické části této práce.

3.1 Právo společníka na informace dle judikatury Nejvyššího soudu

Právo na informace je jedním ze základních práv společníka. Jde o neformální a bezprostřední právo, které mohou společníci, a to bez ohledu na velikost jejich podílů, vykonávat rovně. Právo na informace lze považovat za nezbytný předpoklad výkonu práva společníka podílet se na řízení a kontrole společnosti, resp. při realizaci některých dalších práv společníka (např. hlasovací

[64] HARVÁNEK, J. a kol. *Právní teorie*. Praha: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-458-9; s. 260 – 261.

právo, právo podat společnickou žalobu, právo předkládat návrhy a protinávrhy na valné hromadě aj.). Má-li mít společník možnost plně realizovat právo podílet se na řízení společnosti a kontrole její činnosti, musí mít nezbytně přístup k relevantním informacím.

Jednatel je povinen při každém poskytnutí informace postupovat s péčí řádného hospodáře a může poskytnutí informace (zcela nebo zčásti) odmítnout z těchto zákonných důvodů:

1. pokud se jedná o utajovanou informaci podle jiného právního předpisu[65],
2. je-li požadovaná informace veřejně dostupná.

V případě neposkytnutí informace soud rozhodne na návrh společníka, který poskytnutí informace požaduje, zda je společnost povinna informaci poskytnout. Zákon stanoví jednoměsíční prekluzivní lhůtu, v níž musí společník svůj návrh uplatnit u soudu, jinak toto právo zaniká. Zahájení soudního řízení o poskytnutí informace přerušuje běh promlčecí lhůty pro uplatnění práv, která jsou na požadovaných informacích odvislá.[66]

Jak již autorka uvedla v teoretické části této práce, pokud zanikne společníkovi účast ve společnosti, ztrácí bez dalšího i právo na informace. Judikatura nepřipouští výjimku z tohoto pravidla ani pro bývalé společníky. Právo na informace není bývalému společníkovi zachováno ani v případě, pokud požádal o poskytnutí určitých informací, popř. o nahlédnutí do určitých dokladů společnosti, a to ještě v době, kdy byl společníkem. Tento výklad rozšiřující rozsah práva na informace i na bývalé společníky Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 19. července 2017, sp. zn. 27 Cdo 2272/2017[67] odmítl jako

---

[65] Jedná se zejména o utajované informace ve smyslu zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ale také např. informace, které jsou součástí zdravotnické dokumentace či osobní údaje.

[66] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 190.

[67] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 27 Cdo 2272/2017 ze dne 19. července 2017 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-2272-2017.

nepřípustný zásah do vnitřních poměrů společnosti.[68] Protože se zákon o obchodních korporacích v ust. § 155 a 156 k otázce trvání práva na informace nevyjadřuje, tak autorka dochází ke stejnému závěru, který zastává Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 19. července 2017, sp. zn. 27 Cdo 2272/2017, že společník nemá právo zpětně vykonat své právo na informace.

Jestliže ve společnosti chybí orgán, který by dohlížel na činnost jednatelů (typicky dozorčí rada), nahlížel do obchodních a účetních knih, jiných dokladů a účetních závěrek a kontroloval tam obsažené údaje, je pak nezbytné, aby tyto funkce zastali společníci společnosti. A to činí právě pomocí žádostí o informace a nahlížení do dokladů společnosti a následně jejich kontrolou.

Společníci jsou oprávněni vykonávat právo na informace na valné hromadě i mimo ni[69], společník tak má tři možnosti, jak informace získat. První způsob je sdělení jednatele přímo na jednání valné hromady, druhý je nahlížení do dokladů společnosti včetně možnosti kontroly tam uvedených údajů a třetí je opět sdělení jednatele, tentokrát ale mimo valnou hromadu. S tímto souvisí rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. listopadu 2018, sp. zn. 14 Cmo 278/2017,[70] kde soud uvedl, že společníci uplatňují svoji účast na řízení společnosti prostřednictvím valné hromady, ale že to neznamená, že by nemohli žádat o nahlédnutí do dokladů společnosti i v době mezi konáním valných hromad. V této souvislosti Vrchní soud dále uvedl, že soudy běžně společnostem ukládaly tuto povinnost bez vazby na konání valné hromady, pokud se společníci domáhali tohoto svého práva u soudu.[71] Pokud by takto nebylo rozhodnuto soudem, tak by se mohlo stát, že v případě společností, ve

---

[68] A to vzhledem ke skutečnosti, že bývalý společník se již nemůže podílet na řízení společnosti ani na její činnosti a není zde tedy žádného věcného důvodu, proč by mu měla společnost nadále poskytovat informace o svých záležitostech či umožňovat nahlédnout do dokladů společnosti.

[69] Právní úprava vykonávat právo na informace u společníků společnosti se tímto významně liší od právní úpravy akcionářů akciové společnosti, akcionáři toto právo mohou vykonávat výlučně na valné hromadě.

[70] Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 278/2017 ze dne 21. listopadu 2018 Portál justice [online]; dostupný z: http://justice.cz/web/msp/rozhodnuti-soudu-judikatura/14-cmo-278-2017.

[71] Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 278/2017 ze dne 21. listopadu 2018 Portál justice [online]; dostupný z: http://justice.cz/web/msp/rozhodnuti-soudu-judikatura/14-cmo-278-2017.

kterých je valná hromada svolávána pouze jednou do roka za účelem schválení účetní závěrky, by společník byl nucen čekat se svým požadavkem na informace až na jednání valné hromady někdy celý rok. Takové omezení by bylo významným zásahem do práva společníka na informace.

V souladu s judikaturou Nejvyššího soudu není právo společníka společnosti s ručením omezeným na poskytnutí informací zcela neomezené, nýbrž zahrnuje právo pouze na takové informace a zpřístupnění takových dokladů, které jsou potřebné k tomu, aby společník získal rozumný přehled o záležitostech společnosti a mohl tak řádně vykonávat svá práva. Tuto problematiku řeší usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. února 2011, sp. zn. 29 Cdo 3704/2009.[72] Podle uvedeného usnesení nelze také právo společníka na nahlížení do dokladů společnosti a kontrolování tam obsažených údajů omezovat tak, že může nahlížet jen do konkrétních dokladů, jejichž existence je mu známa.

Na toto rozhodnutí navazuje rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. dubna 2020, sp. zn. 27 Cdo 2708/2018,[73] který mezi takové informace řadí zejména informace o rozsahu a struktuře jmění společnosti a o významnějších právních jednáních, které mohou mít na toto jmění vliv. Soud k tomu ještě dodává, že společník musí svůj požadavek na poskytnutí informací a umožnění nahlédnout do dokladů společnosti specifikovat určitě a srozumitelně, nelze ale na společníka klást přehnané nároky co do popisu požadovaných informací a dokladů. Míra konkrétnosti se totiž odvíjí od toho, že společníkovi předmětné informace nejsou známé, a proto o ně žádá. Kdyby mu takové informace známé byly, tak by o ně nežádal. Tento rozsudek také řeší možnost modifikace (včetně omezení) práva na informace ve společenské smlouvě. Společníci si mohou ve společenské smlouvě upravit právo na informace odlišně od zákona. Mohou je pro všechny či jen některé druhy podílů zúžit (např. tak, že někteří společníci

[72] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3704/2009 ze dne 22. února 2011 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/29-cdo-3704-2009.
Shodně též například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2014, sp. zn. 29 Cdo 2779/2014 a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. dubna 2020, sp. zn. 27 Cdo 2708/2018.
[73] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 2708/2018 ze dne 15. dubna 2020 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-2708-2018.

nebudou mít právo na informace chráněné jako obchodní tajemství), mohou je naopak rozšířit, mohou stanovit přesnější pravidla pro poskytování informací apod. Vždy ale musí respektovat základní smysl a účel tohoto práva; úprava ve společenské smlouvě by neměla společníkovi fakticky znemožnit podílet se na řízení společnosti, resp. realizovat další, zákonem přiznaná práva, která mu společenská smlouva nemůže odejmout (např. právo podat společnickou žalobu, právo domáhat se přezkumu platnosti usnesení valné hromady apod.).

Na základě toho, že právo na informace ve společnosti s ručením omezeným není neomezené a judikatura upřesňuje to, že je možné, aby společenská smlouva upravila rozsah práva na informace náležejícím společníkům, se autorka domnívá, že takové vymezení stále ještě není dostatečné.

Žádost společníka o nepotřebné informace se může považovat za zneužití jeho práva na informace. S tím souvisí rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23. května 2022, sp. zn. 14 Cmo 314/2021,[74] který výše uvedené závěry Nejvyššího soudu přebírá a dodává, že společník nesmí své právo na informace vykonávat šikanujícím způsobem, který by společnost omezoval v její činnosti či jí způsoboval nepřiměřené náklady. Zároveň v tomto rozsudku soud uvádí, že společnost by měla společníkovi poskytnout požadované informace a umožnit mu nahlédnutí do dokladů způsobem, aby mohl společník co nejsnadněji realizovat své právo, a který současně minimálně zatěžuje samotnou společnost.

Dalším omezením práva na informace je povinnost loajality, a z ní plynoucí obecná povinnost společníka nepoužívat údaje o společnosti, které se dozví v souvislosti s postavením společníka s výkonem práv a povinností z této účasti plynoucích způsobem, který by mohl společnosti škodit. Touto problematikou se také zaobíral Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 15.

[74] Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 314/2021 ze dne 23. května 2022 Portál justice [online]; dostupný z: http://justice.cz/web/msp/rozhodnuti-soudu-judikatura/14-cmo-314-2021.

dubna 2020, sp. zn. 27 Cdo 2708/2018,[75] kde definoval, že nemůže dojít k odmítnutí poskytnutí informace pouze z toho důvodu, že předmětná informace či údaje uvedené v dokladech společnosti jsou chráněny jako obchodní tajemství.[76] Obchodní tajemství je v české právní úpravě definováno takto: „konkurenčně významné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.“[77] Touto definicí jsou tak chráněny veškeré výrobní postupy, seznamy klientů či stálých zákazníků, cenové odhady, interní skutečnosti z obchodních smluv, technická řešení či podnikatelské plány.

Autorka k tomu dodává, že z výše uvedeného je zřejmé, že právní úprava práva na informace ve společnosti s ručením omezeným je kvalitní a nejsou tedy významné důvody pro její změnu. Rozsah těchto práv je pak jasně definován judikaturou.

3.2 Právo společníka na vypořádací podíl dle judikatury Nejvyššího soudu

Jak již autorka zmínila výše, právo na vypořádání, resp. vypořádací podíl, vzniká, pokud zanikne účast společníka v obchodní korporaci za jejího dalšího trvání bez právního nástupce člena obchodní korporace jinak než převodem nebo přechodem podílu nebo udělení příklepu v řízení o výkonu rozhodnutí. Jedná se ve své podstatě o řešení, jak naložit s podílem člena společnosti, dojde-li k zániku jeho účasti ve společnosti s ručením omezeným, a to jinak než převodem či udělením příklepu.

---

[75] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 2708/2018 ze dne 15. dubna 2020 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-2708-2018.

[76] Přesná definice Nejvyššího soudu zní takto: „Jelikož společnost s ručením omezeným nemůže odmítnout poskytnutí informace či nahlédnutí do dokladu jen proto, že by to mohlo jí, či osobě jí ovládané přivodit újmu, nemůže být důvodem pro odmítnutí informace či umožnění nahlédnout do dokladů ani skutečnost, že požadovaná informace či údaje plynoucí z obsahu dokladu jsou chráněny jako obchodní tajemství“.

[77] Ust. § 504 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Jak již bylo uvedeno dříve, vypořádací podíl se určí z vlastního kapitálu zjištěného z účetní závěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka ve společnosti. Vypořádací podíl odpovídá poměru podílu společníka, jehož účast zanikla, k ostatním podílům společníků ve společnosti, společenská smlouva však může stanovit i jiný způsob určení a vyčíslení vypořádacího podílu. Splatnost vypořádacího podílu je bezodkladná.[78]

Zákonná právní úprava uvádí povinnost vyplacení vypořádacího podílu bez zbytečného odkladu.[79] Nejedná se tedy o konkrétní lhůtu. Společnost s ručením omezeným má v souvislosti s lhůtou k vyplacení vypořádacího podílu vlastní právní úpravu,[80] kdy tato ustanovení jsou kogentní a nelze se od nich odchýlit ujednáním společnosti v rámci společenské smlouvy. Při stanovení způsobu vyplacení vypořádacího podílu má společnost s ručením omezeným také možnost určit jinou lhůtu k vyplacení vypořádacího podílu dle ust. § 36 odst. 4 zákona o obchodních korporacích. Možnosti společnosti k určení lhůty pro vyplacení vypořádacího podílu ale nejsou bezmezné, protože pokud by byla lhůta nepřiměřeně dlouhá, mohlo by takové ujednání odporovat dobrým mravům.[81]

Nejvyšší soud se definicí lhůty bez zbytečného odkladu věnoval a v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. prosince 2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012[82] a obdobně také v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. září 2015, sp. zn. 29 Cdo 2970/2013,[83] a došel k závěru, že se z časového hlediska jedná o lhůtu velmi krátkou, bezodkladnou, bezprostřední, neprodlenou nebo okamžitě směřující ke splnění povinnosti, učinění právního jednání nebo jiného projevu vůle s tím, že se doba takové lhůty bude v zásadě lišit dle konkrétních

---

[78] HEJDA, J.; FINGER, L.; PROSSER, M.; SVOBODOVÁ, N.; VANĚČKOVÁ, V. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG, 2020. ISBN 978-80-7554-268-7; s. 144 - 145.
[79] Ust. § 36 odst. 4 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
[80] Ust. § 213 odst. 2 a § 214 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
[81] Ust. § 1 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
[82] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 2484/2012 ze dne 10. prosince 2013 Salvia Kraken [online]; dostupný z: https://kraken.slv.cz/32Cdo2484/2012.
[83] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 2970/2013 ze dne 22. září 2015 Salvia Kraken [online]; dostupný z: https://kraken.slv.cz/29Cdo2970/2013.

skutkových okolností každého případu zvlášť. Okolnosti určující takovou lhůtu jsou zejména snaha dlužníka, obchodní korporace povinné k vyplacení vypořádacího podílu, ke splnění jeho povinnosti plnit a využití všech jemu daných prostředků za účelem splnění jeho povinnosti plnit a skutečností, které dlužníku bránily ve splnění jeho povinnosti plnit. Lhůta by se měla pohybovat v rámci dnů, nanejvýše týdnů, vždy v co nejkratším časovém úseku s ohledem na účelnost plynoucí z konkrétních nastalých situací.

Skutečnost, že bývalý společník má zákonné právo na vypořádací podíl, však neznamená, že bývalý společník nějaké plnění obdrží. Stane se tak, kdy reálná výše vypořádacího podílu bude rovna nule nebo může mít zanedbatelnou výši. A také pokud je podíl zpeněžen insolvenčním správcem po prohlášení konkurzu na majetek společníka, kdy veškerý výnos z tohoto zpeněžení náleží do majetkové podstaty a slouží k úhradě pohledávek insolvenčních věřitelů bývalého společníka a dále v případě, je-li podíl postižený výkonem rozhodnutí nebo exekucí zpeněžen v soudní exekuční dražbě, kdy výnos z tohoto zpeněžení je určen k uspokojení pohledávky oprávněného vymáhané výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Teprve po úplném uspokojení pohledávky oprávněného a uhrazení všech nákladů, náleží zbývající plnění bývalému společníkovi.[84]

V této souvislosti je možné připomenout usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. června 2021, sp. zn. 27 Cdo 2711/2019.[85] Z tohoto rozhodnutí vyplývá, že vypořádací podíl společníka musí být určen vždy s ohledem na skutečnou (tržní) hodnotu podílu bývalého společníka (učenou ke dni zániku účasti společníka) tak, aby mezi touto skutečnou (tržní) hodnotou a výší vypořádacího podílu nebyly neodůvodněné rozdíly. Ani v právní úpravě účinné od 1. 1. 2014 v zákoně o obchodních korporacích tak není přípustné, aby vypořádací podíl představoval pouhý zlomek skutečné (tržní) hodnoty podílu, o který společník v důsledku zániku své účasti bezprávního nástupce přichází. Zároveň je v

[84] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 198 - 199.
[85] CHALUPA, I.; REITERMAN, D. *Komentovaná judikatura k s.r.o. 2021*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-404-0; s. 505 - 522.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. června 2021 uvedeno, že společenská smlouva ve společnosti s ručením omezeným může určit, že vypořádací podíl bude nulový.[86] Z toho vychází závěr, že dle shora uvedeného je nutné při určování výše vypořádacího podílu na základě účetní závěrky společnosti s ručením omezeným vycházet z ust. § 36 odst. 3 zákona o obchodních korporacích a současně aplikovat závěry dovozené Nejvyšším soudem, které se vzájemně doplňují.

3.3 Právo na podíl na zisku dle judikatury Nejvyššího soudu

Základní podmínkou na podíl na zisku je to, že společnost s ručením omezeným musí nějaký zisk vytvořit. S účinností zákona o obchodních korporacích, je možné společníkům společnosti poskytnout zálohu na výplatu podílu na zisku společnosti[87] (předchozí právní předpis toto neumožňoval).[88] Zálohou se rozumí plnění poskytnuté společníkovi společnosti, a to před vznikem jeho práva na výplatu podílu na zisku. Ze současné právní úpravy vyplývá, že poskytnout zálohu na výplatu podílu na zisku společnosti mohou učinit všechny obchodní korporace, a to za předpokladu splnění zákonných podmínek, které jsou uvedeny v ust. § 35 odst. 1 a § 40 odst. 3 zákona o obchodních korporacích. Tento zákon obsahuje celkem čtyři podmínky pro výplatu zálohy:

- sestavení mezitímní účetní závěrky,
- dostatek zdrojů na výplatu zálohy zjištěný v mezitímní účetní závěrce,

---

[86] Nejvyšší soud k tomu doslova uvedl: „Oproti režimu obchodního zákoníku však obecná úprava vypořádacího podílu v zákoně o obchodních korporacích nebrání tomu, aby se členové (společníci) dohodli na odchylné úpravě vypořádacího podílu (srov. § 36 z.o.k.) Například ve společnosti s ručením omezeným je možné sjednat (se souhlasem dotčeného společníka) i nulovou výši vypořádacího podílu. Zákon o obchodních korporacích (na rozdíl od obchodního zákoníku) tudíž neomezuje společníky při sjednávání výše vypořádacího podílu a respektuje jejich smluvní volnost sjednat ji odchylně od zákona, a to i v neprospěch společníka, o jehož vypořádací podíl jde; zákonná úprava se prosadí pouze v případě, že společenská smlouva výši vypořádacího podílu neupravuje.“

[87] Ust. § 40 zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

[88] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

- zákaz vzniku ztráty společnosti výplatou zálohy,
- zákaz přivození úpadku společnosti výplatou zálohy.

Další podmínky výplaty zálohy pak mohou být stanoveny nad rámec zákona společenskou smlouvou, a není tak vyloučeno, aby obchodní korporace možnost poskytování záloh dále omezila nebo zcela vyloučila. Z výše zmíněného je zřejmé, že umožnění poskytování zálohy na výplatu podílu na zisku je přínosné, a to z důvodu, že k výplatě podílu na zisku může podle zákona o obchodních korporacích dojít až v době do 9 měsíců po skončení účetního období (v případě, je-li rozhodnutí o rozdělení zisku přijato na konci června a jeho splatnost ponechána do 3 měsíců, jak stanoví zákon).

Nejvyšší soud dne 9. března 2022 vydal rozhodnutí sp. zn. 27 Cdo 3330/2020,[89] ve kterém se zabýval právními aspekty záloh na podíl na zisku akciové společnosti. Toto rozhodnutí je zajímavé v tom, že jednoznačným způsobem vymezuje povahu zálohy na podíl na zisku a dále určuje, který orgán o ní má rozhodovat. Před vydáním tohoto rozhodnutí panovaly nejasnosti ohledně působnosti orgánů akciové společnosti rozhodnout o poskytnutí zálohy na podíl na zisku. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí uvedl, že rozhodnutí o poskytnutí zálohy na podílu na zisku může být svěřeno do působnosti nejvyššího orgánu společnosti. Dále uvedl, že přes svěření rozhodování o poskytnutí zálohy na podíl na zisku do působnosti valné hromady, zůstává představenstvu posoudit, zda je rozhodnutí o poskytnutí zálohy v souladu se zákonem a zda jej lze realizovat, tedy zálohu poskytnout, a to zejména ve smyslu insolvenčního a bilančního testu.[90] Nejvyšší soud potvrdil, že pro zákonnost rozhodnutí

[89] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 3330/2020 ze dne 9. března 2022 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-3330-2020.

[90] V insolvenčním testu jde o ochranu směřující k tomu, aby korporace byly schopny plnit své dluhy a nepřiváděly věřitele do druhotné platební neschopnosti. Zisk je tak možné vyplatit pouze v případě, že si tím společnost nepřivodí úpadek podle insolvenčního zákona, tedy společnost se v důsledku vyplacení zisku nedostane do platební neschopnosti či předlužení.
První bilanční test určuje maximální finanční hodnotu způsobilou k vyplacení, částka k rozdělení nesmí překročit součet výsledků hospodaření posledního skončeného účetního období, výsledků hospodaření minulých let a ostatních fondů, které může společnost použít dle svého uvážení, snížený o příděly don rezervních a jiných fondů.

představenstva (správní rady) o poskytnutí zálohy není rozhodující, zda akciová společnost má k poskytnutí zálohy volné prostředky či nikoliv. Pro toto rozhodnutí je tak rozhodující výše zdrojů vypočítaná na základě insolvenčního a bilančního testu, která je zobrazená v mezitímní účetní závěrce. Tato výše zdrojů představuje limit pro případné poskytnutí zálohy. K povaze zálohy na podíl na zisku Nejvyšší soud uvedl, že pokud nastanou zákonem (popř. i stanovami) předvídané předpoklady, vzniká akcionářům právo na poskytnutí zálohy na podíl na zisku, představující pohledávku akcionáře za společností, a jí odpovídající povinnost společnosti zálohu poskytnout. Mezi tyto předpoklady patří i rozhodnutí příslušného orgánu akciové společnosti o poskytnutí zálohy na podíl na zisku. Toto rozhodnutí představuje (jakožto právní jednání společnosti) právní důvod, na jehož základě vzniká závazek, jehož obsahem je právo akcionáře (coby věřitele) na poskytnutí zálohy (pohledávka) a povinnost společnosti (coby dlužníka) zálohu poskytnout (dluh). Nejvyšší soud tak odmítl právní názor, podle něhož rozhodnutí příslušeného orgánu společnosti o poskytnutí zálohy na podíl na zisku nezakládá závazek a je toliko na libovůli představenstva, zda, v jaké výši a kterému z akcionářů poskytne zálohu na podíl na zisku. Výše uvedené závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou v plném rozsahu aplikovatelné i na společnost s ručením omezeným. Obecná úprava výplaty záloh na podíl na zisku je totiž upravena v obecné části zákona o obchodních korporacích (ust. § 35 a § 40 odst. 3), tudíž se bez dalšího aplikuje i na společnosti s ručením omezeným. Z výše uvedeného tedy vychází závěr, že toto rozhodnutí Nejvyššího soudu zvýšilo právní jistotou a podle autorky se dá považovat za velmi přínosné.

V ust. § 89 zákona o obchodních korporacích (tedy v obecné části zákona) je uvedena možnost požadovat odkoupení svého podílu ze strany ovládající osoby, která uplatňuje svůj vliv v ovládané osobě[91] způsobem, v jehož

Druhý bilanční test kontroluje stav vlastního kapitálu společnosti. Při výplatě podílu na zisku nesmí dojít ke snížení vlastního kapitálu společnosti pod výši jeho upsaného základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze podle zákona nebo společenské smlouvy rozdělit.

[91] Pojem ovládající a ovládané osoby v ust. § 74 zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákona o obchodních korporacích).

důsledku dojde k podstatnému zhoršení postavení společníků ovládané osoby nebo k jinému podstatnému poškození jejich oprávněných zájmů. Právo domoci se ukončení účasti ve společnosti cestou odkoupení podílů ovládající osobou je možné tehdy, jsou-li kumulativně splněny tyto podmínky: společnost je ovládanou osobou, ovládající osoba využije svého vlivu (uplatní jej), postavení společníka se podstatně zhorší nebo dojde k jinému podstatnému poškození jeho oprávněných zájmů, mezi jednáním ovládající osoby je dána příčinná souvislost a po dotčeném společníku nelze spravedlivě požadovat, aby v ovládané osobě setrval. Toto může nastat např. při nerozdělení zisku mezi společníky, a to podle rozsudku Nejvyšší soudu ze dne 31. ledna 2022, sp. zn. 27 Cdo 1395/2020.[92] V tomto rozsudku Nejvyšší soud uvedl, že rozhodnutí valné hromady o tom, že zisk nebude rozdělen, prosazené hlasy ovládající osoby (či osob jí ovládaných), pro které nejsou žádné důležité (ospravedlnitelné) důvody, odporuje zákonu a představuje zásah do práv společníků s významným (nikoliv zanedbatelným) menšinovým podílem. K tomu autorka dodává, že institut práva odkupu dle ust. § 89 zákona o obchodních korporacích je složitou záležitostí, jelikož zahrnuje celou řadu omezujících podmínek a jeho uplatnění v praxi není snadné. A to i vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí dal zřetelně najevo, že má jít o prostředek poslední volby, kdy již není možné nápravy dosáhnout s využitím jiných institutů.

3.4 Právo na náhradu reflexní škody dle judikatury Nejvyššího soudu

Podle dosavadních judikaturních závěrů se skutečná škoda způsobená společnosti s ručením omezeným projeví i snížením hodnoty podílu ve společnosti. Společníci v jejím důsledku tedy utrpí škodu. Tato škoda, označovaná jako reflexní škoda, je svou povahou odvozená od škody vzniklé na majetku společnosti. Podle dosavadních judikaturních závěrů je povinen jednatel společnosti, má-li dostát požadavkům jednání s péčí řádného hospodáře, za

[92] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 1395/2020 ze dne 31. ledna 2022 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-1395-2020.

situace, kdy škodu společnosti nezpůsobil člen jejího statutárního orgánu, za společnost škodu vymáhat. Je-li ale jednatel nečinný a nevymáhá za společnost jí způsobenou škodu, je nástrojem ochrany práv společníka ve společnosti před nečinností jednatele při vymáhání škody, která byla společnosti způsobena, právě společnická žaloba, kterou společník může za společnost uplatnit vůči jednateli (podle ust. § 157 zákona o obchodních korporacích).

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 19. září 2023, sp. zn. 27 Cdo 3333/2022[93] posuzoval oprávněnost společníka společnosti s ručením omezeným k reflexní škodě. Podle tohoto rozhodnutí společník společnosti s ručením omezeným není oprávněn se sám domáhat náhrady reflexní škody, a to ani prostřednictvím ust. § 2913 odst. 1 občanského zákoníku (podle kterého se nahrazuje škoda i osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit). Nejvyšší soud k tomu doplnil, že zatímco nahrazením skutečné škody způsobené společnosti je v rozsahu úhrady nahrazena též reflexní škoda způsobena společníkovi, tak naopak to neplatí a nahrazením reflexní škody společníkovi se skutečná škoda způsobená společnosti nenahrazuje. Nahrazení reflexní škody by naopak mohlo vést k poškození ostatních společníků a věřitelů společnosti.

Z toho vychází závěr, že společníci nemají proti statutárnímu orgánu nebo jeho členům právo na náhradu škody na majetku společnosti, způsobené jeho jednáním, neboť odstranění této škody se mohou domoci tím, že podají společnickou žalobu, nikoliv tím, že se domáhají náhrady reflexní škody.

3.5 Právo podat společnickou žalobu dle judikatury Nejvyššího soudu

Společnická žaloba (označovaná také jako derivativní žaloba) je procesním nástrojem, který rozšiřuje žalobní oprávnění společníků společnosti s ručením omezeným a společníci ji mohou využít k ochraně společnosti před

[93] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 3333/2022 ze dne 19. září 2023 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-3333-2022.

škodlivým jednáním orgánů společnosti vůči společnosti. Společnickou žalobu podává společník jako zástupce společnosti. Společník tedy zastupuje společnost v řízení před soudem, aniž by byl jejím jednatelem nebo měl k tomu plnou moc, žalobcem je tedy vždy společnost. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 27. dubna 2017, sp. zn. 28 Cdo 736/2016[94] k tomu uvedl, že společník v rámci uplatnění společnické žaloby je oprávněn zmocnit advokáta ke svému zastupování v příslušném soudním řízení a za tímto účelem s ním sjednat smluvní odměnu, která však nesmí přesáhnout odměnu v daném místě a čase obvyklou.

Společník může žalovat za společnost v případech, kdy:

1. jednatel způsobil společnosti újmu (podle ust. § 157 odst. 1 zákona o obchodních korporacích), kdy společník je oprávněn se domáhat náhrady újmy, kterou způsobil jednatel společnosti především tím, že jednal v rozporu s péčí řádného hospodáře nebo z důvodu porušení zákazu konkurence, případně újmy vzniklé z jiného důvodu.
2. člen dozorčí rady způsobil společnosti újmu (podle ust. § 157 odst. 3 písm. a) zákona o obchodních korporacích), kdy nezbytným předpokladem je, že dozorčí rada byla ve společnosti zřízena. Náhrady újmy je možné se domáhat i proti osobě, která již funkci člena dozorčí rady nevykonává.
3. vlivná osoba způsobila společnosti újmu (podle ust. § 157 odst. 3 písm. b) zákona o obchodních korporacích), kdy za vlivnou osobu se považuje kdokoliv, kdo má vliv na společnosti, např. společník, úvěrující banka, bratr společníka aj. K náhradě újmy je povinna každá vlivná osoba, pokud rozhodujícím způsobem ovlivní chování společnosti k její újmě. Náhrady újmy je přitom možné se domáhat i proti osobě, která již v pozici vlivné osoby v okamžiku podání žaloby není.

[94] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 736/2016 ze dne 27. dubna 2017 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/29-cdo-736-2016.

4. společník je v prodlení s plněním vkladové povinnosti (podle ust. § 157 odst. 3 písm. c) a d) zákona o obchodních korporacích), kdy je jiný společník v prodlení se splněním své vkladové povinnosti ve lhůtě určené ve společenské smlouvě, nejpozději však do 5 let ode dne vzniku společnosti nebo ode dne převzetí vkladové povinnosti za trvání společnosti. Jiný společník se tedy může společnickou žalobou domáhat toho, aby společník, který je v prodlení s plněním vkladové povinnosti, dlužnou částku uhradil nebo aby tohoto společníka soud vyloučil pro zvlášť závažné porušení povinnosti.[95]

Zákon o obchodních korporacích v ust. § 157 vyjmenovává osoby, proti nimž je možné žalobu podat, ale ještě před účinností tohoto zákona se řešilo, zda by bylo vhodné tento výčet zvětšit. Stalo se tak v rámci rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. srpna 2012, sp. zn. 29 Cdo 3835/2011,[96] kdy došlo k přidání osoby likvidátora jako možného žalovaného. V zákoně o obchodních korporacích s účinností od 1. 1. 2014 se rozsah těchto osob rozšířil, likvidátor v něm však jednoznačně zmíněn není. Převládá však názor, že odůvodnění výše zmíněného rozhodnutí Nejvyššího soudu je v platnosti dál, a to v souladu s ust. § 193 Občanského zákoníku, kde se uvádí, že likvidátor vstupuje do působnosti statutárního orgánu a přenáší se na něj odpovědnost jako na člena statutárního orgánu, z čehož vyplývá, že společníci by měli disponovat totožnými nástroji, jaké mají k dispozici členové statutárního orgánu.

Jak již autorka uvedla výše, tak prostřednictvím společnické žaloby je společníkovi umožněno, aby se za společnost efektivně domáhal náhrady újmy způsobené společnosti jejím jednatelem. Problematickou otázkou se ale stává povinnost zaplatit soudní poplatek za tuto žalobu, kterou musí zaplatit vždy žalující společnost. Problém nastává tehdy, pokud se společnost, respektive její jednatel, vůči němuž samotná žaloba směřuje, rozhodne, že tento soudní poplatek nezaplatí. V takovém případě má společník v zásadě jedinou možnost,

---

[95] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0872-5; s. 104.

[96] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3835/2011 ze dne 28. srpna 2012 Salvia Kraken [online]; dostupný z: https://kraken.slv.cz/29Cdo3835/2011.

jak odvrátit riziko zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, a to zaplatit soudní poplatek sám. Právě k takovému závěru došel Nejvyšší soud v usnesení ze dne 27. května 2021, sp. zn. 27 Cdo 1767/2020.[97] Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí potvrzuje, že poplatková povinnost stíhá v případě společnické žaloby pouze společnost, ale zároveň přiznává, že přestože zákon poplatkovou povinnost společníkovi neukládá, je společník pod hrozbou zastavení řízení často k zaplacení soudního poplatku přinucen. Pokud totiž společník soudní poplatek nezaplatí, soud řízení zastaví, a společník tak nemá možnost domáhat se v zastoupení společnosti nároku na náhradu újmy vůči jejímu jednateli. V dřívější judikatuře Nejvyššího soudu[98] je uvedeno, že pokud společník zaplatí soudní poplatek ze svého, může se následně po společnosti domáhat se vrácení tohoto poplatku z titulu bezdůvodného obohacení. Přičemž podle rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 17. února 2015 sp. zn. 14 Cmo 258/2014 nelze po zákonném zástupci spravedlivě požadovat, aby soudní poplatek za společnost zaplatil a později se domáhal jeho vrácení z titulu bezdůvodného obohacení. Zastavení řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku by tak vedlo k popření smyslu společnických žalob. Vrchní soud v tomto rozhodnutí proto vyložil, že v případě společnické žaloby lze využít jednu ze zákonných výjimek uvedených v ust. § 9 odst. 4 písm. a) až d) zákona o soudních poplatcích, podle kterých soud řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastavit nemusí. Nejvyšší soud se v rozhodnutí ze dne 27. května 2021, sp. zn. 27 Cdo 1767/2020 s úvahami Vrchního soudu v Praze neztotožnil a uvedl, že není žádný důvod, pro který by měly být společnické žaloby osvobozovány od poplatkové povinnosti s tím, že povinnost zaplatit soudní poplatek bude uložena teprve v souvislosti s rozhodnutím soudu o věci samé. Dále v rozhodnutí Nejvyšší soud uvedl, že nárok na vrácení soudního poplatku společníkovi nevzniká, pokud společník společnickou žalobu zneužije a případný neúspěch společnosti v řízení o společnické žalobě však ještě ničeho nevypovídá o otázce zneužití práv podat společnickou žalobu.

---

[97] CHALUPA, I.; REITERMAN, D. *Komentovaná judikatura k s.r.o. 2021*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-404-0; s. 265 - 273.

[98] Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. dubna 2016, sp. zn. 29 Cdo 5069/2015 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. září 2017, sp. zn. 29 Cdo 5944/2016.

Autorka má za to, že společnická žaloba je tak efektivním nástrojem pouze pro společníky, kteří jsou ochotni a zároveň schopni poskytnout své vlastní prostředky na zaplacení soudního poplatku a podle autorky je nepřijatelné, aby společník soudní poplatek zaplatil namísto společnosti nebo aby z důvodu nezaplacení soudního poplatku společníkem došlo k odepření práva společnosti na přístup k soudu. Z výše uvedeného vyplývá, že institut společnické žaloby zakotvený v ust. § 157 zákona o obchodních korporacích, se stává zastaralým.

3.6 Judikatura Nejvyššího soudu v případě příplatkové povinnosti

Pokud je příplatková povinnost zanesená ve společenské smlouvě, tak o ní může rozhodnout valná hromada, a pokud není společenskou smlouvou stanoveno jinak, pak stačí k souhlasu pro uložení příplatkové povinnosti většina hlasů společníků přítomných na valné hromadě.

Společenská smlouva musí výslovně připouštět možnost příplatkové povinnosti. Příplatky pak společníci poskytují podle velikostí svých podílů, toto může být společenskou smlouvou upraveno odlišně. Příplatková povinnost tak může být spojena pouze s určitým druhem podílu. Ve společenské smlouvě musí být rovněž stanoveno, jakou maximální výši nesmí příplatková povinnost ve svém souhrnu překročit. Takové pravidlo lze přijmout do společenské smlouvy při zakládání společnosti nebo později přijetím změny společenské smlouvy. Příplatková povinnost může být uložena pouze ve formě peněžitého příplatku, což nemůže změnit ani společenská smlouva. V případě, že dojde k porušení příplatkové povinnosti, hrozí společníkovi obdobné sankce jako v případě prodlení společníka se splacením peněžitého vkladu.[99]

Příplatkovou povinností mohou být zatíženy pouze vybrané podíly ve společnosti, ale takový postup musí rovněž výslovně připustit společenská

[99] ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6; s. 390.

smlouva, a to podle ust. § 135 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, kde je uvedeno, že společenská smlouva může připustit vznik různých druhů podílů a podíl, se kterým nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti, je podíl základní. Pokud byla příplatková povinnost umožněna pro všechny podíly ve společnosti nebo pokud byl založen nový zvláštní podíl s možností příplatkové povinnosti, tak takové podíly nelze označovat za základní podíly. Pokud je podíl jakkoliv rozlišen od svého zákonného základního režimu, nejedná se již nadále o základní podíl a taková skutečnost musí být zohledněna v obchodním rejstříku u dané obchodní korporace.[100] Podíl představuje účast společníka na společnosti a zároveň práva a povinnosti z této účasti plynoucí. Převod či přechod podílu tak zároveň znamená převod či přechod povinností a práv na nabyvatele podílu. Z ust. § 162 odst. 2 zákona o obchodních korporacích je patrné, že povinný příplatek je součástí podílu, je zde přímo uvedeno, že příplatek je spojen s podíly. Práva a povinnosti vyplývající z poskytování povinného příplatku tak souvisejí s podílem a jsou jeho součástí při dispozici s podílem. To ale není jediný následek převodu podílu po usnesení valné hromady o uložení příplatkové povinnosti. Na základě ust. § 209 odst. 1 zákona o obchodních korporacích se převodce stává ručitelem za splnění příplatkové povinnosti nabyvatelem, tedy novým společníkem. Samotný převod podílu se obvykle provádí na základě kupní smlouvy. Pokud nabyvatel při převodu o zatížení podílu příplatkovou povinností nevěděl, může se jednat o právní vadu spočívající na movité věci.[101] Zákon o veřejných rejstřících totiž nestanovuje povinnost zveřejnit usnesení o příplatkové povinnosti ve sbírce listin, u společnosti s ručením omezeným navíc nemusí být zvláštní druh podílu výslovně zmíněn ani v obchodním rejstříku společnosti.[102]

Povinnost smluvních stran nechat své podpisy na smlouvě o převodu podílu společnosti s ručením omezeným úředně ověřit je nezbytný předpoklad

---

[100] Ust. § 48 odst. 1 písm. j) zákona č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů.

[101] To neplatí, pokud o takovém nároku společnosti nabyvatel věděl nebo musel vědět ve smyslu ust. § 1920 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

[102] ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6; s. 390.

její obecné účinnosti. V důsledku formulace ust. § 209 odst. 2 zákona o obchodních korporacích ještě před novelou č. 33/2020 Sb. s účinností od 1. ledna 2021 zákona o obchodních korporacích však vznikly určité pochybnosti v důsledku nejednotného výkladu. V tomto ust. bylo totiž uvedeno, že „převod podílu je vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy". Z této formulace ale nebylo zcela jasné, zda je úřední ověření podpisů na převodní smlouvě podmínkou její platnosti a účinnosti vždy, tj. i tehdy, kdy má vyvolávat právní následky pouze mezi jednotlivými smluvními stranami, nebo naopak pouze tehdy, kdy mají její účinky působit i navenek, tj. ve vztahu ke třetím osobám. Toto řešil Nejvyšší soud a prostřednictvím stanoviska ze dne 13. ledna 2016, sp. zn. Cpjn 204/2015[103] došlo k legislativnímu posunu. Z tohoto stanoviska vyplynul jasný závěr, že pro potřeby praxe je nezbytnou podmínkou účinnosti těchto smluv i navenek, tj. ve vztahu ke třetím osobám, úřední ověření podpisů jednotlivých smluvních stran. Hlavním cílem novely zákona o obchodních korporacích s účinností od 1. ledna 2021 bylo tak zakotvení této věci v zákoně a proto je v ust. § 209 odst. 2 zákona o obchodních korporacích ve znění po účinnosti výše uvedené novely uvedeno, že „smlouva o převodu podílu musí mít písemnou formu s úředně ověřenými podpisy. Převod podílu je vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy." Na základě přijetí této novely ve vztahu k ust. § 209 odst. 2 zákona o obchodních korporacích došlo k posílení právní jistoty a novela tak v tomto ohledu navazuje na ust. § 115 odst. 3 Obchodního zákoníku. V judikatuře k Obchodnímu zákoníku Nejvyšší soud v usnesení ze dne 23. května 2007 sp. zn. 29 Odo 894/2006[104] konstatoval, že účelem požadavku úředního ověření podpisů na smlouvě o převodu obchodního podílu je zvýšení právní jistoty nabyvatele obchodního podílu společnosti, ale i třetích osob o tom, že smlouvu uzavírá osoba, která je majitelem obchodního podílu.

---

[103] Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 204/2015 ze dne 13. ledna 2016 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/cpjn-204-2015.
[104] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 894/2006 ze dne 23. května 2007 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/29-odo-894-2006.

Společník může společnosti písemně oznámit, a to za předpokladu, že pro uložení příplatkové povinnosti na valné hromadě společnosti nehlasoval, že vystupuje ze společnosti a uvolňuje podíl, ke kterému je příplatková povinnost vázána. Jedná se o prostředek ochrany společníka proti uložení příplatkové povinnosti, se kterou nesouhlasí. Účinností vystoupení ze společnosti zaniká příplatková povinnost vystoupivšího společníka, což pro něj především znamená, že mu nemůže být zkrácen vypořádací podíl o hodnotu odpovídající jeho příplatkové povinnosti. Společníkovi tak náleží vyšší vypořádací podíl i vzhledem k tomu, že v případě oznámení o vystoupení ze společnosti se společník nedostane do prodlení se svým plněním a účinností vystoupení mu příplatková povinnost zanikne. Společník, který je v prodlení s příplatkovou povinností, může stihnout stejný osud jako v případě nesplnění vkladové povinnosti, a to vyloučení společníka ze společnosti v tzv. kadučním řízení nebo může být podán návrh na vyloučení společníka soudem.[105]

Podle autorky je příplatková povinnost méně využívanou variantou oproti dobrovolnému příplatku, s čímž souvisí nedostatek aktuální judikatury v rámci příplatkové povinnosti. Pokud bude příplatková povinnost využívána i nadále, alespoň v takové míře, jako doposud, budou vznikat další výkladové obtíže, které bude nutné řešit rozhodnutím Nejvyššího soudu jako nejvyšší instance obecného soudnictví.

3.7 Judikatura Nejvyššího soudu v případě povinnosti loajality společníka

Každému, kdo se ze svobodné vůle rozhodne, že bude členem společnosti, plynou z tohoto vztahu také povinnosti dodržovat právní předpisy, zakladatelské dokumenty a ostatní vnitřní závazné předpisy, prostě být loajální ke společnosti. Zákon výslovně vymezuje povinnost loajality ve vztahu ke společnosti jako takové. Zásada loajality v obecném pojetí je tvořena dílčími povinnostmi, např. naplňovat zakladatelské dokumenty, realizovat činnost dle

[105] ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6; s. 390.

dobrých mravů, a principů poctivého obchodního styku, nevyužívat pozice ovládající nebo řídící osoby v poměru ke společnosti, nečinit nátlak na členy společnosti, sjednávání obchodů dodržující zákonné hranice i oprávněný prospěch a cíle společnosti, ostatních členů, věřitelů a zaměstnanců. Princip loajality je výkladovým pravidlem, v jehož rámci je třeba interpretovat jednotlivé dílčí povinnosti společníka vůči společnosti. Může plnit také regulační funkci, tedy být obecným pravidlem chování v situacích, které nelze detailně postihnout právní úpravou. Vedle toho může mít i sankční funkci, a to v případech, kdy sice existuje speciální norma upravující chování společníka, ale její aplikace by vedla k věcně nespravedlivému rozhodnutí odporujícímu právě povinnosti loajality.[106]

Judikatura tak řeší často problematiku dílčích povinností tvořící pojem loajality jako celku. Např. v rozsudku ze dne 27. dubna 2017 sp. zn. 29 Cdo 736/2016[107] se Nejvyšší soud zabýval obecnou povinností společníka postupovat v zájmu společnosti. V jiném rozsudku ze dne 24. dubna 2023 sp. zn. 27 Cdo 2232/2022[108] Nejvyšší soud poukázal na to, že společník je povinen řídit se rozhodnutími valné hromady, a to nejen formálně, nýbrž i co do naplňování jejich obsahu. V tomto případě šlo o to, že soud řešil otázku, zda-li je porušením povinnosti loajality společníka, pokud takový společník na valné hromadě zneužije svá hlasovací práva tím, že do funkce likvidátora společnosti jmenuje osobu sobě blízkou, která vede likvidaci tak, aby probíhala velmi pomalu, resp. vůbec, aby tím způsobem došlo postupně k uspokojení pohledávek daného společníka. Společnost tímto způsobem pokračovala ve své činnosti i v průběhu likvidace, a to způsobem, který společníkovi vyhovoval. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že uvedený postup společníka je v rozporu se základním účelem likvidace vyjádřeným v ust. § 187 odst. 1 občanského zákoníku[109] a v tomto

---

[106] DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4; s. 204 - 205.

[107] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 736/2016 ze dne 26. dubna 2017 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/29-cdo-736-2016.

[108] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 2232/2022 ze dne 26. dubna 2023 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-2232-2022.

[109] V ust. § 187 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník je uvedeno, že „účelem likvidace je vypořádat majetek zrušené právnické osoby (likvidační podstatu), vyrovnat dluhy

důsledku dochází v rozporu se zákonem k záměrným a neodůvodněným průtahům v likvidaci. Nejvyšší soud v tomto rozsudku tak konstatoval, že pokud společník společnosti zneužije hlasovací právo tím způsobem, že prosadí jako likvidátora blízkou osobu, která zbytečně prodlužuje likvidaci společnosti a nesleduje tak její účel z důvodu plné úhrady pohledávek společníka z titulu zápůjček, poruší tím společník povinnost loajality.

Z vyvstalých problémů je zřejmé, že je potřeba, aby soudy častěji projednávaly i tuto problematiku, neboť autorka se domnívá, že se soudy spíše zabývají např. otázkou řádného hospodáře a jeho správě finančních záležitostí společnosti a méně často řeší zásadu korporátní loajality.

3.8 Judikatura nejvyššího soudu v případě povinnosti ručení společníků

Společníci ručí za dluhy společnosti vždy, dokud není plně splacen základní kapitál společnosti a tato skutečnost není zapsána do obchodního rejstříku, tzn., že dokud všichni společníci zcela nesplatí své vklady, ručí společníci za dluhy společnosti do částky, která odpovídá výši všech jejich nesplacených vkladů. Rozsah ručení společníků za dluhy společnosti se stanovuje ke dni, kdy byli vyzváni věřitelem k plnění, přičemž rozhodující je údaj o zápisu vkladové povinnosti a její výše do obchodního rejstříku.[110]

V zákoně o obchodních korporacích je v ust. § 132 odst. 1 zákona o obchodních korporacích totiž uvedeno, že pro určení výše, v jaké společník společnosti s ručením omezeným nesplnil vkladovou povinnost podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku, je rozhodný stav tohoto zápisu v době, kdy věřitel vyzval společníka k plnění. K rozdílům oproti

věřitelům a naložit s čistým majetkovým zůstatkem, jenž vyplyne z likvidace (s likvidačním zůstatkem), podle zákona."

[110] ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6; s .343 - 344.

dřívější právní úpravě[111] patří především absence výslovného pravidla, že plněním kterémukoliv z věřitelů nezaniká ani se nesnižuje jeho rozsah a naopak výslovné navázání výše ručení společníků při nesplnění vkladové povinnosti na stav zapsaný v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. K těmto rozdílům se Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 28. srpna 2019 sp. zn. 27 Cdo 5507/2017[112] vyjádřil. Důvodem k odklonu od dřívější rozhodovací praxe je dle uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu právě skutečnost, že ust. § 132 odst. 1 zákona o obchodních korporacích výslovně určuje, že výše, v jaké společníci ručí za dluhy společnosti, se fixuje k době, kdy byli společníci věřitelem vyzváni k plnění. Dále nejvyšší soud konstatuje, že pro určení rozsahu, ve kterém společník ručí za dluhy společnosti s ručením omezeným je rozhodující zásadně jen údaj o rozsahu splnění vkladové povinnosti,[113] jak je zapsán v obchodním rejstříku. V tomto rozsudku soud dále dodává, že je-li věřiteli v okamžiku výzvy k plnění známo, že některý ze společníků společnosti s ručením omezeným poskytl (jemu či jinému věřiteli) plnění z titulu ručení podle ust. § 132 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, snižuje se vůči němu o toto plnění ručení takového společníka za dluhy společnosti bez zřetele ke stavu zápisu údaje o rozsahu splnění vkladové povinnosti v obchodním rejstříku.

Z výše zmíněného je zřejmé, že z pohledu společníků je vhodné splnit vkladovou povinnost bezodkladně a ve společnosti nestrpět společníky, kteří tak neučinili. V případě, že společník již věřiteli z titulu zákonného ručení za dluhy společnosti plnil, je dobré, aby nečekal na zápis změny v obchodním rejstříku, ale co nejdříve o tom vyrozuměl své

---

[111] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013.
[112] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 5507/2017 ze dne 28. srpna 2019 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-5507-2017.
[113] V souladu s ust. § 48 odst. 1 písm. b) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů.

další věřitele, kteří by jej též mohli vyzvat k plnění. Věřitelé by naopak neměli s případnou výzvou směřovanou společníkům otálet, protože si tím zajistí vyšší šanci na uspokojení své pohledávky.

4 Náměty *de lege ferenda*

V ust. § 156, odst. 1 zákona o obchodních korporacích jsou uvedeny zákonné důvody pro odmítnutí poskytnutí informace, pro které jednatel může odepřít společníkovi společnosti s ručením omezeným poskytnout informace. Tyto důvody již autorka uvedla dříve, a to v kapitole 4.1 Právo společníka na informace dle judikatury Nejvyššího soudu.

Právní úprava této problematiky u akciových společností přidává v ust. § 359 odst. a) zákona o obchodních korporacích další důvod odmítnutí, kde je stanoveno, „že představenstvo nebo správní rada mohou poskytnutí vysvětlení zcela nebo částečně odmítnout, pokud by jeho poskytnutí mohlo přivodit společnosti nebo jí ovládaným osobám újmu.“ V této souvislosti se může uvažovat o tom, zda by bylo možné použít tuto právní úpravu analogicky i na úpravu práva na informace ve společnosti s ručením omezeným, což však vyvolává spory. I judikatura např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2020 sp. zn. 27 Cdo 2708/2018 uvádí, že postup s použitím analogie v tomto případě není možný.

Dle názoru autorky by bylo vhodnější tento důvod zařadit do ust. § 156 odst. 1 zákona o obchodních korporacích jako další ze zákonných důvodů pro odmítnutí poskytnutí informací. Ideálně by tak měla v ustanovení zákona existovat možnost odmítnout společníkovi poskytnutí informací také v případě, kdy by v důsledku takového poskytnutí společnosti hrozila újma. Autorka se domnívá, že pokud by nedošlo v tomto ohledu ke změně právní úpravy, mělo by být alespoň připuštěno použití analogie s úpravou práva na vysvětlení u akciových společností.

Jak již uvedla autorka v předchozích kapitolách, příplatková povinnost je upravena v ust. 162 zákona o obchodních korporacích, kde je uvedeno, že společnost s ručením omezeným může usnesením valné hromady společníkům uložit příplatkovou povinnost, nicméně pouze za předpokladu, že je tato možnost výslovně uvedena ve společenské smlouvě společnosti. O samotném uložení příplatkové povinnosti rozhoduje valná hromada společnosti s ručením omezeným. Společník má tzv. abandonní právo, tj. právo na vystoupení společníka, který nesouhlasí s příplatkovou povinností. Vystoupit ze společnosti lze do jednoho měsíce ode dne rozhodnutí valné hromady o příplatkové povinnosti nebo ode dne, kdy mu bylo oznámeno, že valná hromada rozhodla o příplatkové povinnosti.

V případě, že valná hromada rozhodne o uložení příplatkové povinnosti v rozporu se zákonem, případně valná hromada nedodrží podmínky jejího svolání či průběhu, je možné prohlásit soudem takové usnesení valné hromady za neplatné pro rozpor se zákonem. Podle ust. § 191 zákona o obchodních korporacích se každý společník společnosti může dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku pro rozpor s právními předpisy nebo společenskou smlouvu, a to do třech měsíců ode dne, kdy se o usnesení valné hromady dozvěděl nebo dozvědět mohl, nejpozději však do jednoho roku ode dne přijetí usnesení valné hromady.[114]

Zde se autorka domnívá, že by byl vhodný návrh *de lege ferenda*, o stavění lhůty pro uplatnění abandonního práva, a to alespoň do doby, než bude rozhodnuto o případných návrzích na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, kterou se povinný příplatek ukládá. Podle autorky totiž není spravedlivé po společníkovi požadovat, aby se rozhodoval mezi vystoupením ze společnosti za využití abandonního práva či aby se pokusil bránit proti usnesení valné hromady návrhem na vyslovení jeho neplatnosti, a tím se vzdát svého

[114] Ust. § 258 a § 259 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

práva na vystoupení společníka nesouhlasícího s příplatkovou povinností kvůli prekluzivní lhůtě, ve které je možné ho využít. Pokud by si chtěl společník zachovat svoji účast ve společnosti a zároveň se s jistotou vyhnout povinnosti uhradit vadně uloženou příplatkovou povinnost, aktuální právní úprava mu toto neumožňuje.

Autorka již v kapitole 4.5 řešila problematiku spojenou s hrazením soudního poplatku v případě podání společnické žaloby. Podle autorky se ale nikde neupravuje řešení situace, kdy určitá osoba podává žalobu jménem osoby jiné. Jedná se konkrétně o společníka, který by podával společnickou žalobu za společnost. Nikde totiž není uvedeno, komu vzniká v tomto případě povinnost uhradit soudní poplatek. Z ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích vyplývá, že povinnost uhradit tento poplatek spadá na společnost jakožto navrhovatele (společnická žaloba se podává jménem společnosti). Vzhledem k tomu, že finanční vedení společnosti obvykle řeší jednatel společnosti, by tak mohlo dojít k situaci, že soudní poplatek jednatel společnosti neuhradí a nastane situace, že se řízení zastaví. Společníkovi by pak nezbývalo nic jiného, než aby tento poplatek uhradil on sám.

Autorka se proto domnívá, že by bylo potřeba, aby tato situace byla ošetřena v zákoně, a to konkrétně v zákoně č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Autorka by tedy navrhla přidat do tohoto zákona bod, který by ošetřil právě situaci, kdy žalobu podává fyzická osoba za právnickou osobu. Bylo by vhodné tam stanovit, že pokud by fyzická osoba podávala žalobu za právnickou osobu, tak by vznikla povinnost společnosti uhradit soudní poplatek s tím, že pokud by byla žaloba vyhodnocena jako bezdůvodná, tak by měla společnost právo požadovat náhradu za zaplacení soudního poplatku právě po fyzické osobě, která žalobu uplatnila, a to z důvodu, že společník by mohl podat bezdůvodnou žalobu za účelem poškození společnosti.

5 Rozdíly mezi českou a slovenskou právní úpravou

Právní postavení společníka ve společnosti s ručením omezeným je v českém právu z největší části upraveno v zákoně o obchodních korporacích. Část této úpravy tvoří dispozitivní ustanovení dávající společníkům možnost upravit si vztahy mezi sebou i ke společnosti jako takové společenskou smlouvou. Dalším významným českým zákonem soukromého práva je občanský zákoník. Slovenská úprava se drží i v České republice již dříve platného obchodního zákoníku, a to zákona č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, ve znění pozdějších předpisů[115]. Oba právní systémy zahrnují obchodní společnosti s obdobně nazvanými právními formami. Na Slovensku platí dva klíčové zákony soukromého práva, a to obchodní a občanský zákoník. Obě právní úpravy jsou si velmi podobné a zásadně se neliší. Což lze spojit s historickými i dalšími vazbami mezi oběma zeměmi. Postavení společníka je tedy v obou právních řádech obdobné a bez výraznějších rozdílů. Autorka však některé odlišnosti mezi právními úpravami vybrala a porovnala je.

Některé rozdíly jsou v oblasti práva na podíl na zisku. Slovenská legislativa uplatňuje princip výchozího poměru pro podíl na zisku odpovídající výši splacených vkladů společníků s možností úpravy společenskou smlouvou. Rozdíl od české úpravy je v tom, že určující faktor pro výši podílu na zisku není poměr vkladů, ale poměr již splacených vkladů, což je jistě motivující faktor společníků pro splnění vkladové povinnosti v co možno nejkratší lhůtě, aby se jejich podíl na zisku za této situace případně zvýšil nebo naopak nesnížil za situace, kdy by ostatní společníci měli již své vklady zaplaceny.[116] Další rozdíl se týká možnosti vyplácet podíl na zisku formou záloh. Česká právní úprava toto umožňuje od účinnosti zákona o obchodních korporacích 1. ledna 2014, což jistě zvyšuje pro společníky atraktivitu společnosti s ručením omezeným. Ve slovenské právní úpravě je výplata zálohy na podíl na zisku výslovně zakázána.

---

[115] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodný zákonník, ve znění pozdějších předpisů Zákony pre ľudí [online]; dostupný z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/1991-513.

[116] OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Velký komentár.* Bratislava: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-571-0437-7, s. 1248.

Podmínky práva na podíl na likvidačním zůstatku zásadní rozdíly mezi českou a slovenskou právní úpravou nepřinášejí. Drobný rozdíl proti české úpravě je ve slovenské úpravě v tom, že je možné návrh na rozdělení likvidačního zůstatku, ke kterému se ani měsíc po opakované výzvě likvidátora valná hromada společnosti nevyjádřila, považovat za schválený, zatímco v českém právu by se v tomto případě ke slovu dostal soud. To však může celou likvidaci prodražit, a tedy i snížit hodnotu podílu na likvidačním zůstatku. Zároveň to ale může ochránit menšinové společníky, tím, že by mohlo dojít ke zhoršení jejich postavení neúčastí většinového společníka na valné hromadě, kde by se schvaloval návrh na rozdělení likvidačního zůstatku. Z tohoto důvodu by nebyla valná hromada usnášeníschopná, a mohlo by tak dojít k tomu, že menšinoví společníci by neměli možnost vyslovit s návrhem na rozdělení likvidačního zůstatku svůj nesouhlas.[117]

Co se týká práva na informace, tak v ust. § 122 obchodního zákonníku je stanoveno, že společníci mají právo požadovat od jednatelů informace o záležitostech společnosti a nahlížet do dokladů společnosti. Předmětné ustanovení je ale poněkud strohé, a tak Nejvyšší soud Slovenské republiky v rozhodnutí ze dne 29. května 2019 sp. zn. Obdo 21/2019 upřesnil, že toto právo je společníkům přiznáno pouze ohledně nejdůležitějších záležitostí společnosti a současně tak nemají právo požadovat informace týkající se běžného chodu společnosti. Rozhodnutí Nejvyššího soudu je slovenskou odbornou veřejností kritizováno a zároveň přineslo také další výkladové problémy pro některé neurčité pojmy (např. nejdůležitější záležitosti) a vedlo tak k oslabení práv společníků společnosti proti jednatelům společnosti.[118] Autorka se domnívá, že v tomto směru je na tom česká právní úprava lépe a neobsahuje obdobné zužování společnických práv společníků společnosti s ručením omezeným.

---

[117] OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Velký komentár.* Bratislava: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-571-0437-7, s. 926.
[118] OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Velký komentár.* Bratislava: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-571-0437-7, s. 1133 - 1134.

Významnější změnou v postavení společníka v souvislosti s příplatkovou povinností v české právní úpravě dává společníkovi v případě nesouhlasu se zavedením příplatkové povinnosti možnost vystoupit ze společnosti, tzv. abandonní právo společníka. Slovenské právo pro tuto povinnost vyžaduje účel úhrady ztrát a omezuje maximální výši této povinnosti, tím však chrání menšinového společníka, který by se svými hlasy nemusel být schopen prosadit své zájmy na valné hromadě alespoň limitem, do něhož smí být příplatková povinnost ukládána.

Česká právní úprava definuje společnost s ručením omezeným jako společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti. Slovenská legislativa definuje společnost s ručením omezeným jako společnost, jejíž základní kapitál tvoří předem určené vklady společníků. Obě právní úpravy poskytují společníkům možnosti si společenskou smlouvou upravit formu, výši a další faktory spojené s vkladovou povinností. Společenská smlouva k založení společnosti s ručením omezeným nemusí na Slovensku být sepsána notářským zápisem. Zásadním rozdílem mezi těmito úpravami je v české právní úpravě snížení minimální hranice vkladu na 1 Kč. Na Slovensku platí, že v případě, kdy společnost zakládá více osob, minimální výše vkladu každého společníka musí být alespoň 750 Eur. V případě neplnění vkladové povinnosti je v českém zákoně stanovena sankce v podobě povinnosti uhradit úrok z prodlení. Česká právní úprava je pak přísnější v tom, že trestá společníka společnosti nemožností hlasovat na valné hromadě v poměru podílu, s jehož splacením je v prodlení a dále umožňuje vyloučení takového společníka rozhodnutím valné hromady bez předchozí výzvy. Ve slovenské úpravě při neplnění vkladové povinnosti je také stanovena sankce úroku z prodlení, ale zcela chybí sankce v podobě nemožnosti vykonávat hlasovací právo na valné hromadě. Vyloučení společníka ze společnosti pro neplnění vkladové povinnosti je v obou úpravách možností, nikoliv povinností společnosti.

Ve slovenské úpravě má ale společnost povinnost vyzvat společníka před vyloučením k plnění s uvedením možnosti vyloučení ze společnosti.[119]

[119] OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Velký komentár.* Bratislava: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-571-0437-7, s. 1066.

ZÁVĚR

Tématem diplomové práce bylo zpracování problematiky vybraných práv a povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným. Cílem této práce byla analýza právní úpravy práv a povinností společníků společnosti s ručením omezeným v České republice, aby bylo možné odpovědět na otázku, zda-li současná právní úprava této problematiky je dostačující vzhledem k právním problémům, které vyvstaly při uplatňování tohoto práva v praxi.

Práva a povinnosti společníků ve společnosti s ručením omezeným jsou v České republice upraveny v zákoně č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích s účinností od 1. ledna 2014, a to včetně obsáhlé novely zákona o obchodních korporacích č. 33/2020 Sb. s účinností od 1. ledna 2021. Zákon dává společníkům řadu kogentních ustanovení, které slouží jako základní pravidla, podle kterých se musí řídit. Zákon stanovuje i dispozitivní ustanovení, které dávají společníkům velký prostor na upravení si obsahu práv a povinností ve společenské smlouvě, které se mohou odchýlit od obecné právní úpravy uvedené v zákoně. Zákon v této oblasti poskytuje spíše rámec toho, co je potřeba regulovat a základní mantinely, mezi které je třeba se vejít.

Práva a povinnosti společníků nelze od sebe oddělovat, musí se na ně hledět jako na soubor práv a povinností. To vychází z faktu, že např. právo podílet se na řízení společnosti je spojeno a provázáno s dalšími právy, jako je právo na informace, hlasovací právo a právo kontrolní.

Diplomovou práci autorka systematicky rozdělila do pěti kapitol. V první kapitole se autorka věnovala za účelem analýzy v další části práce pramenům právní úpravy, vymezila základní pojmy a uvedla obecné informace o společnosti s ručením omezeným. Ve druhé kapitole autorka vymezila konkrétní práva a povinnosti společníků ve společnosti s ručením omezeným, které ve třetí kapitole podrobila podrobnější analýze za účelem zodpovězení výzkumné otázky. Tato

analýza byla realizována z hlediska judikatury související s výkladovými problémy některých práv a povinností společníků. Jedná se např. o problémy týkající se rozsahu práva na informace pro bývalé společníky společnosti, problémy s omezováním práv na informace společníkům a možnost upravit si toto právo společenskou smlouvou odlišně od zákona, problémy se zneužitím práva na informace a problémy při odmítnutí poskytnutí informace, dále o problematiku vyplacení vypořádacího podílu bez zbytečného odkladu, problematiku vyplácení záloh na podílu na zisku, problematiku poplatkové povinnosti při podání společnické žaloby a jiné. Ve čtvrté kapitole se autorka zamýšlela nad náměty *de lege ferenda* a v poslední kapitole se autorka zabývala některými rozdíly mezi českou a slovenskou právní úpravou práv a povinností společníků společnosti s ručením omezeným a na některé odlišnosti upozornila.

Během používání zákona o obchodních korporacích s účinností od 1. ledna 2014 vyplynuly postupně na povrch různé výkladové problémy a další nejasnosti, přičemž některé sporné otázky musely být vyřešeny soudními rozhodnutími. Jedním z nich je rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 27 Cdo 2272/2017, kde Nejvyšší soud jasně rozhodl, že společník nemá právo zpětně vykonat své právo na informace.

Další rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 278/2017 srozumitelně uvedl, že společníci uplatňují svoji účast na řízení společnosti prostřednictvím valné hromady, ale že mohou žádat o nahlédnutí do dokladů společnosti i v době mezi konáním valné hromady.

Jiný rozsudek Nevyššího soudu ČR sp. zn. 27 Cdo 2708/2018 řešil otázku omezování práva společníka na poskytnutí informací a stanovil, jakým způsobem musí společník svůj požadavek na poskytnutí informace specifikovat. Tímto rozsudkem bylo také stanoveno, že nemůže dojít k odmítnutí poskytnutí informací, které jsou chráněny jako obchodní tajemství. Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 314/2021 k tomu ještě rozhodl, že společník nesmí své právo na informace vykonávat šikanujícím způsobem.

Nejvyšší soud ČR ve svém stanovisku sp. zn. Cpjn 204/2015 mimo jiné uvedl, že je nezbytnou podmínkou účinnosti smluv o převodu podílu společnosti úřední ověření podpisů jednotlivých smluvních stran, a na základě tohoto stanoviska Nejvyššího soudu došlo k zakotvení této věci v zákoně novelou zákona o obchodních korporacích s účinností od 1. ledna 2021.

Autorka práce hledala odpověď na otázku, kterou si kladla za cíl v komplexním náhledu na právní úpravu a na závěry rozhodovací praxe. Z dílčích závěrů jednotlivých analýz ve třetí kapitole diplomové práce vyplývá, že současná právní úprava je v zásadě kvalitní a nezavdává významné důvody pro její změnu.

Nicméně jak autorka na základě analýzy např. v kapitole 3.5 zjistila, problematická se může jevit otázka týkající se povinnosti zaplatit soudní poplatek v případě podání společnické žaloby. V rozsudku sp. zn. 27 Cdo 1767/2020 Nejvyšší soud ČR potvrdil, že ustanovení § 157 zákona o obchodních korporacích společníkům umožňuje podat společnickou žalobu, a to aniž by nesli náklady soudního poplatku, avšak s tím, že společníci budou muset v mnoha případech zaplatit soudní poplatek namísto společnosti. Takové řešení není podle autorky přijatelné, protože vede k bezdůvodnému obohacení na straně společnosti v případě, kdy společník soudní poplatek zaplatí namísto společnosti anebo pokud společník soudní poplatek zaplatit odmítne, tak to vede k odepření práva společnosti na přístup k soudu.

V kapitole 3.3 autorka analyzovala problematiku poskytnutí zálohy na výplatu podílu na zisku společnosti. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 27 Cdo 3330/2020 tady jednoznačně vymezilo povahu zálohy na podíl na zisku a určilo, který orgán má o ní rozhodovat. Autorka v rámci páté kapitoly také ještě upozornila na odlišnost vyplácení podílu na zisku formou záloh mezi českou a slovenskou právní úpravou, kdy ve slovenské právní úpravě je výplata zálohy na

podíl na zisku výslovně zakázána. V tomto případě je současná česká právní úprava dostačující a výhodnější vzhledem ke slovenské právní úpravě.

Autorka došla k závěru, že problematika práv a povinností společníků společnosti s ručením omezeným je dostatečně judikaturou definována, některá problematika ale není jednoznačná, a v tom případě je potřeba posuzovat případ od případu. Přesto mohou vyvstat nové a další problémy a otázky, které se bude muset snažit opětovně vyřešit judikatura.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní publikace:

BARTOŠÍKOVÁ, M.; ŠTENGLOVÁ, I. *Společnost s ručením omezeným.* Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-441-4

ČERNÁ, S.; ŠTENGLOVÁ, I.; PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8

DVOŘÁK, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-633-4

FILIP, V.; FYRBACH, D. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-231-3

HARVÁNEK, J. a kol. *Právní teorie*. Praha: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-458-9

HEJDA, J.; FINGER, L.; PROSSER, M.; SVOBODOVÁ, N.; VANĚČKOVÁ, V. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG, 2020. ISBN 978-80-7554-268-7

CHALUPA, I.; REITERMAN, D. *Komentovaná judikatura k s.r.o. 2021*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-404-0

JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: GRADA publishing, 2024. ISBN 978-80-271-0400-0

OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Velký komentár.* Bratislava: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-571-0437-7

ROZEHNAL, A.: *Teorie korporátního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. ISBN 978-80-7380-723-8

ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6

ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I (§ 1 – 654).* Praha: Wolters Kluwer, 2020, ISBN 978-80-7598-656-6

Internetové zdroje:

ABZ.cz: slovník cizích slov [online]; dostupný na: slovnik.cizich.slov.abz.cz/web.php/slovo/gmbh

Ex lege – luridictum [online]; dostupný na: https:iuridictum.pecina.cz/ex_lege.

Soudní rozhodnutí:

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 27 Cdo 2272/2017 ze dne 19. července 2017 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-2272-2017

Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 278/2017 ze dne 21. listopadu 2018 Portál justice [online]; dostupný z: http://justice.cz/web/msp/rozhodnuti-soudu-judikatura/14-cmo-278-2017

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3704/2009 ze dne 22. února 2011 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/29-cdo-3704-2009

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 2708/2018 ze dne 15. dubna 2020 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-2708-2018

Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 314/2021 ze dne 23. května 2022 Portál justice [online]; dostupný z: http://justice.cz/web/msp/rozhodnuti-soudu-judikatura/14-cmo-314-2021

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 2484/2012 ze dne 10. prosince 2013 Salvia Kraken [online]; dostupný z: https://kraken.slv.cz/32Cdo2484/2012

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 2970/2013 ze dne 22. září 2015 Salvia Kraken [online]; dostupný z: https://kraken.slv.cz/29Cdo2970/2013

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 3330/2020 ze dne 9. března 2022 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-3330-2020

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 2711/2019 ze dne 22. června 2021 viz CHALUPA, I.; REITERMAN, D. *Komentovaná judikatura k s.r.o. 2021*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-404-0

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 1395/2020 ze dne 31. ledna 2022 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-1395-2020

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 3333/2022 ze dne 19. září 2023 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-3333-2022

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 736/2016 ze dne 27. dubna 2017 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/29-cdo-736-2016

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3835/2011 ze dne 28. srpna 2012 Salvia Kraken [online]; dostupný z: https://kraken.slv.cz/29Cdo3835/2011

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 1767/2020 ze dne 27. května 2021 viz CHALUPA, I.; REITERMAN, D. *Komentovaná judikatura k s.r.o. 2021*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-404-0

Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 204/2015 ze dne 13. ledna 2016 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/cpjn-204-2015

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 894/2006 ze dne 23. května 2007 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/29-odo-894-2006

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 736/2016 ze dne 26. dubna 2017 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/29-cdo-736-2016

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 2232/2022 ze dne 26. dubna 2023 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-2232-2022

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 5507/2017 ze dne 28. srpna 2019 Zákony pro lidi [online]; dostupný z: https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/27-cdo-5507-2017

Zákon č. 513/1191 Sb., obchodní zákonník, ve znění pozdějších předpisů Zákony pre ľudí [online]; dostupný z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/1991-513

Právní předpisy:

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon o obchodních společnostech a družstvech

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstvech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, ve znění pozdějších předpisů